

Faculteit der Letteren

Tweejarige master educatie in de Taal- en Cultuurwetenschappen: Nederlands

Cohort 2018-2020

Studiejaar 2019-2020

20 juli 2020

‘Beoordeel een boek niet op zijn kافت’

Een onderzoek naar de bijdrage van studenten Nederlands in de lessen van de bovenbouw vwo aan de perceptie van leerlingen over de studie Nederlands

Sarah L.L.J. Smeets

Radboud Universiteit

‘Beoordeel een boek niet op zijn kافت’

Een onderzoek naar de bijdrage van studenten Nederlands in de lessen van bovenbouw vwo aan de perceptie van leerlingen over de studie Nederlands

‘Don’t judge a book by its cover’

A research into the contribution of students of the academic study Dutch in upper secondary education classes to the perception of pupils about the study Dutch language and culture

Radboud Universiteit Nijmegen

Masterscriptie: Educatie in de Taal- en Cultuurwetenschappen: Nederlands

Naam: Sarah Smeets

Studentnummer: S4367588

Datum: 20 juli 2020

Eerste begeleider: dr. Jeroen Dera

Tweede begeleider: prof. dr. Marc van Oostendorp

Inhoud

Voorwoord	4
Abstract	5
1. Inleiding.....	6
1.1 De academische studie Nederlands	6
1.2 Talenstudies.....	7
1.3 Oorzaken teruglopend aantal studenten.....	9
1.4 Inhoud schoolvak Nederlands	10
1.5 Imago schoolvak Nederlands	12
1.6 Onderzoeksvraag.....	14
1.7 Hypotheses	15
2. Methode.....	16
2.1 Respondenten	16
2.2 Onderzoeksfasen	17
2.2.1 Fase 1.....	17
2.2.2 Fase 2.....	19
2.2.3 Fase 3.....	21
2.3 Data-analyse	23
2.3.1 Fase 1 en 3.....	23
2.3.2 Fase 2.....	24
3. Resultaten	25
3.1 Fase 1.....	25
3.1.1 Groep 1	25
3.1.2 Groep 2	30
3.2 Fase 2.....	35
3.2.1 Het filmpje.....	36
3.2.2 De studenten	38
3.2.2 De aangeprezen boeken.....	39
3.3 Fase 3.....	40
3.3.1 Groep 1	40
3.3.2 Groep 2	42
3.4 Vergelijking resultaten	47
3.4.1 Groep 1 fase 1 en 3.....	47
4. Conclusie	50
4.1 Deelvraag 1: perceptie schoolvak.....	50
4.2 Deelvraag 2: perceptie studie	51
4.3 Deelvraag 3: veranderde perceptie	52

4.4	Hoofdvraag: bijdrage interventie studenten	53
5.	Discussie.....	54
5.1	Limitaties.....	54
5.2	Implementatie onderwijs	55
6.	Bibliografie.....	56
7.	Bijlagen	59
7.1	Opdracht fase 1 – groep 1.....	59
7.2	Opdracht fase 1 – groep 2.....	60
7.3	Filmpje fase 2	61
7.4	Vragenlijst fase 2.....	61
7.5	Opdracht fase 3 – groep 1.....	66
7.6	Opdracht fase 3 – groep 2.....	67
7.7	Coderingsschema fase 1 – groep 1	68
7.8	Coderingsschema fase 1 – groep 2	69
7.9	Resultaten vragenlijst fase 2	70
7.10	Coderingsschema fase 3 – groep 1	78
7.11	Coderingsschema fase 3 – groep 2	79

Voorwoord

Voor u ligt de masterscriptie *‘Beoordeel een boek niet op zijn kافت’*. Deze scriptie is geschreven ter afsluiting van de tweejarige educatieve master Nederlands aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Het afgelopen half jaar ben ik – met veel plezier – bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van deze scriptie. Hiermee komt er een eind aan deze master en mijn studietijd. Ik heb ontzettend veel geleerd en kijk er naar uit om te beginnen aan mijn loopbaan als docent.

Ik wil als eerst mijn scriptiebegeleider Jeroen Dera bedanken. Hij heeft me niet alleen het afgelopen half jaar geholpen met mijn scriptie, maar was in mijn volledige studietijd aanwezig. Dank je wel voor je fijne begeleiding.

Daarnaast wil ik mijn vrienden en familie bedanken die altijd voor me klaar stonden om me te helpen. In het bijzonder: Annabel, Julia, Roel en Marieke. Zonder jullie had ik mijn scriptie niet kunnen afronden. Mama en papa, de rest van onze gezinnen, mijn schoonfamilie en mijn vriendinnen en vrienden: dank, dank en nogmaals dank. Ik ben gezegend met zoveel lieve mensen om mij heen. Ruben, ik wil jou in het speciaal bedanken, omdat je er altijd was.

Tot slot wil ik het Kandinsky College Nijmegen bedanken. Ik vind het bijzonder dat zoveel leerlingen meewerkten aan mijn onderzoek en dat mijn collega’s zich in deze rare tijden hebben ingezet om mijn onderzoek mogelijk te maken. Tevens gaat mijn dank uit naar mijn mede-stagiaires en werkplekbegeleider. Mede dankzij hen heb ik mijn stage en scriptie succesvol af weten te ronden. Ik ben blij dat ik volgend jaar nog op deze school rondloop (en dan écht als docent).

Sarah Smeets

Nijmegen, 20 juli 2020

Abstract

De academische studie Nederlands kampt al jaren met teruglopende studentaantallen. Ook het schoolvak Nederlands staat op scherp: leerlingen zouden het vak saai vinden en de kloof tussen het schoolvak en de academische studie is te groot. In deze scriptie is onderzocht wat de perceptie van bovenbouw vwo-leerlingen over de studie Nederlands is en of deze perceptie veranderd kon worden door studenten Nederlands een plek in de lessen Nederlands te geven. De leerlingen hebben een tekst geschreven over hun perceptie over de studie Nederlands. Vervolgens hebben ze een informatief filmpje gekeken van studenten Nederlands die vertelden over de inhoud van de studie. De leerlingen hebben daarna wederom een tekst geschreven over hun perceptie, waarbij zij moesten reflecteren op hun eerdere tekst. Uit het onderzoek bleek dat de leerlingen de studie Nederlands overwegend negatief waarden, maar dat de studie over het algemeen als nuttig beschouwd wordt. Na het bekijken van het filmpje was de perceptie van een aantal leerlingen positief veranderd en was het aantal leerlingen dat de studie positief waardeerde en nuttig vond gestegen. Dit verschil was echter niet significant, maar voor een aantal individuele leerlingen heeft het filmpje gezorgd voor een positievere perceptie.

The academic study of Dutch language and culture has been struggling with declining student numbers for years. The Dutch language as a school subject is also on edge: pupils would find the subject boring and the gap between the school subject and academic study is too great. This thesis investigated the perception of upper secondary education pupils about the academic study of Dutch language and culture and whether this perception could be changed by giving Dutch students a place in the lessons of Dutch. The pupils have written a text about their perception about the study Dutch. They then watched an informative video of Dutch students telling about the content of the study. The students then again wrote a text about their perception, in which they had to reflect on their previous text. The study showed that the students mostly rate the study Dutch as negative, but that the study is generally considered useful. After watching the video, the perception of a number of pupils had changed positively. The number of pupils who appreciated the study positively and found it useful had increased. However, this difference was not significant, but for a number of individual pupils, the video has provided a more positive perception.

1. Inleiding

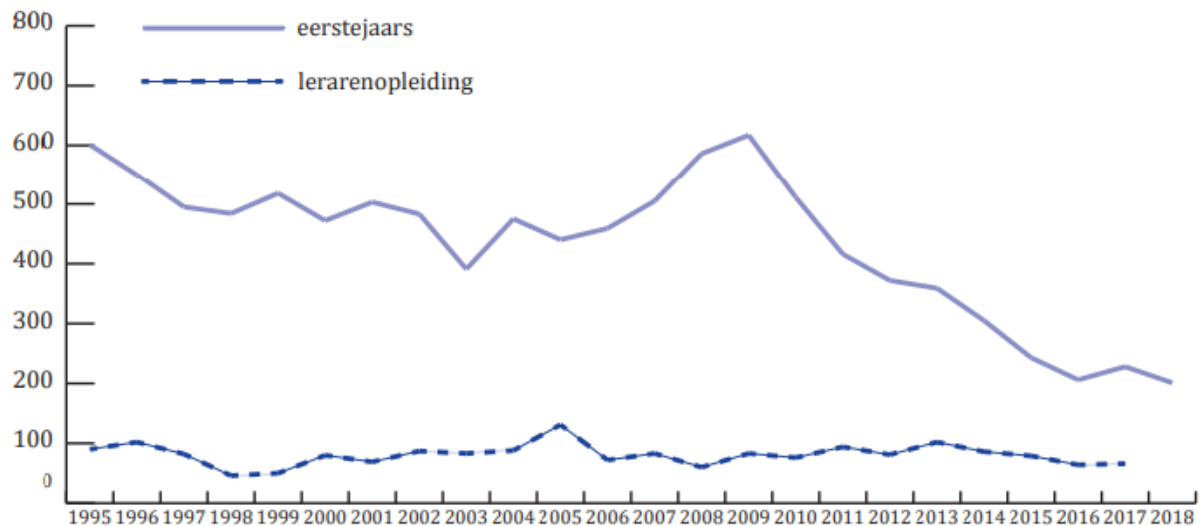
1.1 De academische studie Nederlands

De studie Nederlands kampt al jaren met een terugloop van het aantal studenten. In oktober 2019 verscheen in *de Volkskrant* een artikel waarin het reddingsplan van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), bedacht door “prominente neerlandici”, werd gepresenteerd. De leegloop bij de studie Nederlands is volgens hen namelijk een zorgelijke ontwikkeling, omdat taalvaardigheid de basis vormt voor kritisch denken, probleemoplossend vermogen en creativiteit (Sahadat & Mudde, 2019).

Volgens de commissie bestaat een onwenselijk grote kloof tussen het schoolvak Nederlands en de academische studie Nederlands. De academische neerlandistiek bestaat uit drie disciplines die bij een volwaardige bacheloropleiding (BA-opleiding) worden beoefend, namelijk taalkunde, letterkunde en taalbeheersing. De studenten kiezen hun specialisme in een masterprogramma (MA-programma). Tot halverwege de jaren 80 was de aansluiting tussen het schoolvak Nederlands en de academische studie Neerlandistiek goed, maar na de jaren 80 zijn het schoolvak en de universitaire studie uit elkaar gegroeid. Bij de laatste curriculumherziening van het schoolvak Nederlands is besloten niet alle onderdelen uit de neerlandistiek even sterk op te nemen in het schoolvak (KNAW, 2019). De taalkunde is zo goed als verdwenen en ook de taalbeheersing binnen het schoolvak sluit nauwelijks meer aan bij de universitaire tak. Weinig leerlingen wijden hun profielwerkstuk aan een neerlandistisch onderwerp (Van Rooij & Jansen, 2016).

Daarnaast wijst de commissie op een terugloop van academisch geschoolde leraren op de middelbare school. Bij het kernvak Nederlands heeft ongeveer de helft van de eerstegraadsleraren een academische achtergrond en de andere helft is afkomstig uit het hbo. Het tekort aan (eerstegraads) leraren zorgt ervoor dat zelfs onbevoegde docenten voor de klas staan om Nederlands te geven.

Het teruglopende aantal studenten is bij de BA-opleiding Nederlandse Taal en Cultuur het hoogst van alle talenopleidingen aan universiteiten in Nederland. In 1995 stroomden bij Neerlandistiek nog ongeveer zeshonderd eerstejaars binnen, verspreid over de verschillende Nederlandse universiteiten en hogescholen. Twintig jaar later zijn dat nog maar circa tweehonderd studenten. Figuur 1.1 toont deze studentenaantallen. In deze figuur worden drie lijnen weergegeven. De blauwe lijn betreft het aantal eerstejaarsstudenten voor de academische studie Nederlands. De stippellijn betreft het aantal eerstejaarsstudenten van de hbo-lerarenopleiding Nederlands. De daling van meer dan 61% tussen 2008 en 2018 (zie Figuur 1.1) is zorgelijk, zegt de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). In haar adviesopdracht aan de KNAW uit zij haar zorgen over de geringe belangstelling voor de studie Nederlands bij scholieren en studenten en zij vraagt de Akademie om een noodplan: *Nederlands verdient meer* (KNAW, 2019).

Figuur 1.1 De totalen van inschrijving voor de universitaire studie en lerarenopleiding Nederlands
Bron: VSNU

De lage studentenaantallen zijn voor iedere universiteit die de studie aanbiedt problematisch, maar bij sommige universiteiten leidt het tot drastische besluiten. Bij de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) daalde het aantal nieuwe studenten in 2018 tot vijf, waardoor de universiteit moest besluiten de BA-opleiding ‘Literatuur en Samenleving: Nederlands’ op te heffen. De VU vierde in 2018 nog het honderdjarige bestaan van de studie, maar moest door het minimale aantal studenten besluiten om de studie per studiejaar 2019-2020 niet meer aan te bieden voor nieuwe studenten. Met vijf nieuwe studenten en vijf stafmedewerkers was de situatie niet meer houdbaar. Voor de huidige studenten blijft de studie bestaan, zodat ze hun opleiding kunnen afronden (VU, 2019).

1.2 Talenstudies

Niet alleen de studie Nederlands kampt met teruglopende studentenaantallen; de positie van alle letterenstudies staat al jaren onder druk. In 2008 verscheen in *NRC Handelsblad* het artikel ‘Echte talenstudies brokkelen af’, waarin universitair docenten Otto Boele en Egbert Fortuin hun zorgen uiten over de ontwikkeling van bredere bacheloropleidingen. Deze zouden zorgen voor een afname in het aantal studenten bij kleinere talenstudies. De kleinere letterenstudies maken plaats voor brede bachelors, zoals we die kennen van de ‘Liberal Arts colleges’ in de Verenigde Staten. Een afgestudeerde specialiseert zich nu pas met een specialistische master, maar volgens Boele en Fortuin (2008) is het behoud van specialistische bachelors nog steeds van belang. Volgens hen zullen de kleinere letterenstudies echter altijd aan het kortste eind trekken, omdat universiteiten hun financiering afstemmen op het aantal studenten.

Naar aanleiding van een verzoek van het ministerie van OCW verscheen in 2016 een deelrapport met een nadere toekomstvisie op de talenstudies binnen de geesteswetenschappen. In het

deelrapport stond onder andere de teruglopende instroom in disciplinaire bachelors centraal. Ook de ontwikkeling omtrent de bredere bachelors die in *NRC* werd geschetst kwam aan de orde: volgens het rapport was een trend waarneembaar waarin nieuwe, brede bacheloropleidingen zijn ontstaan. Deze brede bachelors kunnen worden onderverdeeld in opleidingen waarin meerdere talen kunnen worden gekozen en in opleidingen die multidisciplinair van aard zijn. Bij de multidisciplinaire opleidingen wordt een combinatie gemaakt tussen een taal en een discipline zoals geschiedenis en cultuur of economie. Als gevolg van deze veranderingen in de bacheloropleidingen zijn landelijk 28 opleidingen opgeheven, waarvan 8 opleidingen helemaal niet inhoudelijk terugkwamen in een nieuwe opleiding. De reden hiervoor waren over het algemeen de dalende studentenaantallen van de oorspronkelijke talenopleidingen, waardoor het niet rendabel was om deze studies voort te zetten (VSNU, 2016).

De KNAW ontving op 29 januari 2019 een brief van de minister van OCW met als eerste zin: “De Geesteswetenschappen zijn onmisbaar in het stelsel van universitair onderwijs en onderzoek”. Volgens de minister hebben deze wetenschappen een belangrijke waarde voor onze taal, taalbeheersing en cultuur. De geesteswetenschappen – de neerlandistiek in het bijzonder – zijn volgens haar van belang bij de aanpak van grote maatschappelijke uitdagingen van deze tijd (KNAW, 2019).

De talenopleidingen aan de Nederlandse universiteiten kampen sinds enkele decennia met een continue daling van de instroomcijfers, ondanks het herhaaldelijk benadrukte belang van de geesteswetenschappen. Ook internationaal is deze trend zichtbaar: talenstudies aan Nederlandse universiteiten worden steeds minder populair onder buitenlandse studenten (Nationaal Platform voor de Talen, 2019). Bij de talenstudies kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten opleidingen. Het Nationaal Platform voor de Talen onderscheidt schooltalen (zoals Nederlands en Frans), niet-schooltalen (zoals Arabisch), multidisciplinaire opleidingen (zoals Chinastudies en Europese studies), brede opleidingen waarin taal een rol speelt en theoretische monodisciplinaire opleidingen (zoals Taalwetenschap en Literatuurwetenschap). De instroom van studenten bij taal- en cultuuropleidingen in de schooltalen, waaronder Nederlands, is tussen 2008 en 2018 gedaald met 29,4%. Faculteiten Letteren en Geesteswetenschappen moeten hierdoor veel relatief kleine opleidingen in stand houden en deze situatie dreigt alleen maar te verergeren. Hierdoor kan het op termijn lastig worden om de opleidingen overeind te houden, met alle gevolgen voor het onderwijs van dien. In Tabel 1.1 is de instroom van nieuwe studenten per talenstudie per jaar in Nederland te zien, waarin de afname duidelijk zichtbaar wordt.

Tabel 1.1 Instroom nieuwe studenten per talenstudie per jaar in Nederland (peildatum oktober)
Bron: Nationaal Platform voor de Talen

Opleiding	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Schooltalen											
Duitse taal en Cultuur	76	75	68	77	84	75	71	59	64	49	60
Engelse Taal en Cultuur	488	623	625	529	518	604	562	473	471	453	445
Franse Taal en Cultuur	103	116	101	65	67	57	56	34	37	37	46
Nederlandse Taal en Cultuur	473	505	437	380	326	311	271	215	174	193	181
Romaanse Talen en Culturen	101	86	83	83	96	45	40	30	15	17	25
Spaanse Taal en Cultuur	108	118	101	65	67	57	56	34	37	37	46

De Universiteit van Amsterdam presenteerde in 2014 haar plannen om de geesteswetenschappen te hervormen, waarbij een radicale verschraling van talenonderwijs op de planning stond. Deze hervorming zou ervoor zorgen dat de schooltalen minder specialisatieruimte krijgen en de kleinere talen worden samengevoegd, waardoor verschillende bacheloropleidingen moeten worden afgeschaft. In *Het Parool* (2014) waarschuwen bijna twintig hoogleraren dat veel expertise op het gebied van talen en culturen in Nederland verdwijnt door deze veranderingen. Ook studenten kwamen in protest tegen deze hervormingsplannen door in februari 2015 het Bungehuis, waarin het bestuur van de Faculteit Geesteswetenschappen is gehuisvest, te bezetten. De protesten mochten niet baten.

1.3 Oorzaken teruglopend aantal studenten

Volgens Levende Talen liggen drie fundamentele oorzaken ten grondslag aan het dalende aantal studenten bij de talenstudies. Een eerste oorzaak is het keuzegedrag van jongeren bij een profielkeuze op de middelbare school. De promotieacties voor bètaprofielen hebben een positief effect gehad op het aantal leerlingen dat kiest voor deze profielen. Tegelijkertijd is het wetenschappelijk imago van de talen zeer laag (Van Rooij & Jansen, 2014). Het profiel Cultuur & Maatschappij (C&M), dat over het algemeen wordt gezien als opmaat naar een taal- en cultuuropleiding, wordt steeds meer beschouwd als pretpakket en heeft een negatief imago gekregen, waardoor steeds minder leerlingen voor dit profiel kiezen (Prinsen, Witte & Suhre, 2018). In 2003 - 2004 koos nog 26% van de leerlingen voor dit profiel, maar in 2018 was dit nog slechts 9,8% (CBS, 2018). Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat veel vervolgopleidingen uitgesloten zijn bij de keuze voor een C&M-profiel, terwijl met een bètaprofiel wel een talenstudie kan worden gekozen. Met een natuurprofiel kunnen jongeren hun opties openhouden (Levende Talen, 2019).

Daarnaast stelt Levende Talen (2014) dat talenopleidingen wellicht geen helder en afgebakend beroepsperspectief bieden, omdat studenten breed worden opgeleid. Leerlingen in het middelbaar

onderwijs zijn over het algemeen niet op de hoogte van de carrièreperspectieven die talenstudies bieden. Docent en vertaler zijn de twee beroepen waar ze het snelst aan denken, terwijl dat voor veel leerlingen niet het meest aantrekkelijke beroep is.

Ten slotte wordt de discrepantie tussen de schoolvakken en de academische studies genoemd. Het schooltalenonderwijs is in sterke mate gericht op vaardigheden en de traditionele grammatica, waarbij in de bovenbouw de voorbereiding op het eindexamen centraal staat (Levende Talen, 2019). Talendocenten benadrukken vooral het instrumentele belang van hun vak en ondervinden steeds meer motivatieproblemen bij hun leerlingen, vooral bij het onderdeel literatuur (Oberon, 2016). De behoefte om de inhoud van de schoolvakken te veranderen is groot. Verschillende ontwikkelteams voor onder andere Nederlands hebben voorstellen gedaan om het curriculum van de schoolvakken te vernieuwen (Coppen, 2018). Ook meesterschapsteams Nederlands hebben een visie geformuleerd over de onderwijsvernieuwing om een brug te slaan tussen het schoolvak en de academische studies. Het meesterschapsteam Nederlands omschrijft zichzelf als volgt:

Het meesterschapsteam Nederlands streeft ernaar dat recent verworven wetenschappelijke inzichten worden ingezet in het schoolvak Nederlands en dat vakdidactiek steviger wordt verankerd in het universitaire onderwijs en onderzoek. Het uitgangspunt is kennis en ervaringen van docenten, vakspecialisten, wetenschappers en andere betrokkenen te benutten en op elkaar te betrekken, zonder elkaar iets op te leggen. Het meesterschapsteam bestaat uit twee afdelingen die nauw samenwerken: een voor letterkunde en een voor taalkunde en taalbeheersing. (www.nederlands.vakdidactiekgw.nl)

1.4 Inhoud schoolvak Nederlands

De zorgen over zowel de studie Nederlands als het schoolvak Nederlands zijn dus groot. In 2017 verscheen “Enkele zorgwekkende ontwikkelingen aangaande het schoolvak Nederlands” van Witte. Witte (2017) duidt met deze zorgwekkende ontwikkelingen op het ontstaan van de ongewenste disbalans in het examen Nederlands havo en vwo, de marginalisering van het literatuuronderwijs in de afgelopen 25 jaar en de eerder genoemde onrustbarende neergang van het aantal eerstejaarsstudenten Nederlands.¹

Die ongewenste disbalans ontstaat doordat steeds minder onderdelen worden getoetst in het centraal examen en steeds meer in het schoolexamen. Zo is het aandeel leesvaardigheid in het examenprogramma significant gegroeid, terwijl het aandeel literatuur gekrompen is. Binnen het schoolvak is het gewicht van mondelinge taalvaardigheid, schrijfvaardigheid en vooral literatuur sinds

¹ Helge Bonset (2017) gaat in tegen de notitie van Theo Witte. In een reactie op het stuk van Witte (2017) geeft Bonset aan dat de conclusies van Witte onjuist zijn. Volgens hem wordt meer tijd besteed aan literatuur in de lessen Nederlands dan Witte zegt. In mijn onderwijspraktijk zie ik echter terug dat veel meer aandacht moet worden besteed aan vaardigheden dan aan literatuur. Wittes zorgen omtrent het literatuuronderwijs zijn wat mij betreft terecht.

1996 sterk gereduceerd. Het schoolvak wordt steeds meer verdund en het belang ervan neemt af bij de leerlingen. Literatuur vervult nog slechts een marginale rol in het programma: de leeslijst is gehalveerd, poëzie en het leesdossier zijn niet meer verplicht en het mondeling examen is op veel scholen afgeschaft. Het gewicht van literatuur in het examenprogramma bij Nederlands is tussen 1996 en 2012 gedaald van 35% naar 9%, terwijl het gewicht van leesvaardigheid in dezelfde periode is gestegen van 25% naar 60%. Leerlingen zijn zich ervan bewust dat literatuur nauwelijks meetelt, waardoor het inzicht in het belang ervan bij hen afneemt (Witte, 2017).

Het toenemende gewicht van het vaardighedenonderwijs binnen het schoolvak vloeit logisch voort uit de historische ontwikkeling van het schoolvak. Hulshof, Kwakernaak en Wilhelm (2015) geven een overzicht van de vier paradigma's die binnen het schoolvak Nederlands hebben geviged. Als eerste noemen zij het academisch paradigma, ook wel het literair-grammaticaal paradigma. Dit paradigma speelde in het onderwijs tot circa 1900 en hield in dat de inhoud van de lessen bestond uit literaire teksten lezen en bestuderen. In literatuur zou namelijk goed Nederlands worden geschreven. Aan de hand van deze teksten kregen de leerlingen uitleg over grammatica en moesten de leerlingen zinnen uit de desbetreffende teksten grammaticaal ontleden. De docent was hierbij de expert die de kennis overdraagt aan de leerling. Leren is vooral produceren en het onderwijsdoel is voornamelijk cultureel erfgoed overdragen (Hulshof et al, 2015).

Vanaf circa 1900 tot 1970 domineerde het ontwikkelingsparadigma, ook wel het individueel-expressief paradigma. Binnen dit paradigma werd niet meer alleen gelezen en zinnen ontleed, maar moesten leerlingen zelf gaan schrijven (Hulshof et al., 2015). Het doel was de persoonlijke ontwikkeling van de leerling, waarbij de leerling leerde om zichzelf uit te drukken. Leren werd meer productief, waarbij de leraar de expert bleef, maar hij de leerling uitdaagde tot doorleefd taalgebruik (Van de Ven, 2011).

In de jaren 70 ontstond vervolgens het communicatief paradigma, dat gelijkwaardige communicatie als hoofddoel van het onderwijs had. In deze tijd werd het gelijkheidsideaal belangrijk en dat drong door in het schoolvak. Het doel was om de samenleving te beschaven en gelijkwaardiger te maken (Hulshof et al., 2015). Daarbij richtte het taalonderwijs zich op taalgebruik en functies van taalgebruik. Literatuur werd opgevat als een communicatiemiddel dat een visie op mens en maatschappij verwoordde. De docent trad op als vakexpert die leerlingen ondersteunt in hun taalgebruik (Van de Ven, 2011).

Dat mondde in de jaren 80 uit in het utilitair paradigma, waar het vak heden ten dage nog op steunt. Het gebruik van juiste taal is van belang in het bedrijfsleven, waar retoriek en literatuur minder van belang zijn (Hulshof et al., 2015). Het belangrijkste doel van het onderwijs is participatie in de maatschappij en bijdragen aan de (kennis)economie (Jaspaert, 2006). Volgens Steenbakkers en De Gloppe (2020) is het schoolvak Nederlands sinds de basisvorming vooral gericht op nuttige kennis- en vaardigheidsdoelen aanleren. Er is een duidelijke scheiding tussen het 'nuttige' en het 'vormende'

deel van het vak. Taalvaardigheid is dan het nuttige deel en literatuuronderwijs het vormende deel (Van de Ven, 2011).

Naarmate de jaren verstreken, werden steeds meer onderdelen toegevoegd aan het vak. Het examenprogramma (SLO, 2007) bestaat momenteel uit zes verschillende domeinen (zie Tabel 1.2).

Tabel 1.2 Domeinen examenprogramma Nederlands
Bron: SLO, 2007

Domein A	Leesvaardigheid
Domein B	Mondelinge taalvaardigheid
Domein C	Schrijfvaardigheid
Domein D	Argumentatieve vaardigheden
Domein E	Literatuur
Domein F	Oriëntatie op studie en beroep

Deze domeinen geven de doelen weer die leerlingen moeten behalen om het eindexamen voor Nederlands te halen. Waar domeinen als ‘leesvaardigheid’ en ‘literatuur’ in het examenprogramma zijn geëxpliciteerd, is domein F ‘Oriëntatie op studie en beroep’ niet ingevuld. In het licht van de hierboven beschreven problematiek van het teruglopende aantal studenten Nederlands is het opvallend dat domein F in het examenprogramma geen verdere toelichting kent. De andere vijf domeinen worden elk nader uitgewerkt, waarbij expliciete leerinhouden worden benoemd. Zo moeten docenten bij domein E, ‘Literatuur’, in elk geval aandacht besteden aan literaire ontwikkeling, literaire begrippen en literatuurgeschiedenis en horen bij domein C, ‘Schrijfvaardigheid’, een gedocumenteerde uiteenzetting, beschouwing en betoog aan de orde te komen. Bij domein F is er intussen geen enkel kader waarop docenten kunnen terugvallen (SLO, 2007).

1.5 Imago schoolvak Nederlands

Meer aandacht voor domein F, ‘Oriëntatie op studie en beroep’, is relevant in een tijd waarin het imago van het schoolvak te wensen overlaat. Volgens het *Manifest Nederlands op School* vinden leerlingen het schoolvak Nederlands niet interessant. Op *De Correspondent* wordt dit beeld door een ‘fact-checker’ volledig onderuitgehaald: volgens Johannes Visser vinden leerlingen het schoolvak Nederlands helemaal niet saai (Visser, 2016). Echter, uit het onderzoek van Asseldonk (2019) onder begeleiding van Peter-Arno Coppen blijkt dat scholieren het schoolvak wél saai vinden. In haar onderzoek geeft de meerderheid van de scholieren aan het schoolvak Nederlands oninteressant te vinden. Bij scholieren die in hun eindexamenjaar zitten is dat percentage zelfs 60% (Van Asseldonk, 2019). De resultaten van Van Asseldonk (2019) sluiten aan bij de bevindingen van Prinsen et al. (2018). Zij besloten het imago van het schoolvak onder bovenbouwleerlingen te onderzoeken.

In hun onderzoek vragen de onderzoekers zich af hoe neerlandistisch het schoolvak Nederlands momenteel is. Het onderzoek richt zich op het imago en de inhoud van het vak in de bovenbouw van het havo en vwo. De inhoud van het vak wordt bekeken met een focus op het kennisdomein ‘taal en taalverschijnselen’. De onderzoekers willen weten in hoeverre in schoolboeken en lesmateriaal aandacht wordt besteed aan dit domein en hoe leerlingen hierover denken. Uit leerlingdata leiden zij af dat een meerderheid van de onderwerpen uit een bepaald cluster niet aan bod komt en dat op de havo minder aandacht is voor kennis over taal dan op het vwo. Op basis van de analyses van de schoolboeken blijkt dat 70% tot 88% van het aanbod niets te maken heeft met het vakgebied Nederlandse Taal en Cultuur, maar bijvoorbeeld met onderwerpen op het gebied van Mens & Maatschappij en Natuur & Gezondheid. De inhoud van bijvoorbeeld artikelen voor het onderdeel leesvaardigheid is van ondergeschikt belang, omdat het vooral gaat om de training van leesstrategieën en de analyse van tekststructuren (Prinsen et al., 2018).

Het imago werd bevraagd aan de hand van een vragenlijst die bij meer dan 400 leerlingen uit de bovenbouw is afgenomen. De meeste leerlingen vinden het vak Nederlands saai, niet leuk en ook niet interessant. Meer dan de helft van de havisten vindt het vak echter wel nuttig, maar bij de vwo-leerlingen vindt maar een derde het vak nuttig. Daarnaast wordt het vak niet als moeilijk ervaren, vooral niet op het vwo (Prinsen et al., 2018). Ook volgens Van Rooij & Jansen (2014) vinden leerlingen het academische gehalte op het vwo laag. Op basis van die bevindingen kan geconcludeerd worden dat de status en het imago van het schoolvak Nederlands problematisch is (Prinsen et al., 2018).

Dit strookt met het gebrek aan aandacht voor domein F – oriëntatie op studie en beroep – in het examenprogramma voor het schoolvak Nederlands. Bij andere vakken, zoals biologie, aardrijkskunde en geschiedenis, is dit domein wel ingevuld en komen leerlingen wel in aanraking met de academische kant van het vak. Bij de talen, en dus ook bij het vak Nederlands, wordt hier nauwelijks tot geen aandacht aan besteed in de lessen Nederlands. Hierdoor worden leerlingen in principe niet geënthousiasmeerd voor onderzoek naar taal, communicatie en cultuur (Prinsen et al. 2018).

Prinsen et al. (2018) geven aan dat het negatieve imago van het vak Nederlands bijdraagt aan de afname van het aantal studenten Nederlandse Taal en Cultuur. Dit is echter een aanname die niet empirisch onderbouwd is. Het is dus niet zeker of het negatieve imago van het schoolvak zorgt voor teruglopende studentaantallen, maar toch vinden Sahadat en Mudde (2019) dat het schoolvak aantrekkelijker moet worden gemaakt door er een vak met prestige van te maken, met meer aandacht voor literatuur en taalkunde. Hiervoor moeten academisch geschoolde docenten voor de klas staan (Sahadat & Mudde, 2019). Het is dan wel van belang dat zij enthousiast voor de klas staan, aangezien dat een sterke invloed heeft op de prestaties en motivatie van leerlingen (Hattie, 2012). Uit een peiling op de landelijke leraar in opleiding-dag (lio-dag) Nederlands in 2016 bleek echter dat 80% van de lio's

niet enthousiast is over de eindtermen en de methoden waaruit ze les moeten geven (Prinsen et al., 2018). Dit gegeven pleit alleen maar meer voor een herziening van het curriculum.

1.6 Onderzoeksvraag

De schets hierboven maakt duidelijk dat de invulling van het schoolvak Nederlands en de positie van de academische studie Nederlands al jaren ter discussie staan. Vanuit diverse hoeken klinken noodkreten om het schoolvak te hervormen (Bax et al., 2018; KNAW, 2018; Levende Talen, 2014; Witte, 2017). Een vernieuwd imago zou er volgens zulke kreten voor kunnen zorgen dat de kloof met de academische studie Nederlands kleiner wordt (KNAW, 2019; Prinsen et al., 2018; Van Rooij & Janssen, 2016). Dit leidt volgens onderzoekers hopelijk tot meer studenten Nederlands.

Het beeld dat leerlingen hebben van de studie Nederlands, is echter nog nooit in kaart gebracht. In deze scriptie zal daarom niet alleen worden beschouwd hoe leerlingen over het *schoolvak* denken, maar ook hoe zij de *academische studie* Nederlands concipiëren. Ook over dat laatste bestaan in de literatuur immers zorgen. Door de kloof tussen het schoolvak en de academische studie hebben leerlingen ten eerste geen goed beeld van wat de studie Nederlands inhoudt (Levende Talen, 2019). Daarnaast zijn leerlingen over het algemeen niet op de hoogte van het beroepsperspectief dat de studie kan bieden (Levende Talen, 2014). Deze constatering roepen de vraag op of het beeld van de studie bij leerlingen kan worden verhelderd en/of verbeterd. In deze scriptie wordt onderzocht of studenten van de studie Nederlandse Taal en Cultuur daar een rol in kunnen spelen. Een en ander leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

Hoe percipiëren leerlingen uit 4 en 5 vwo de academische studie Nederlands en in hoeverre kan die perceptie veranderd worden door studenten Nederlands een rol te geven in lessen Nederlands in de bovenbouw vwo?

Bij deze hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe percipiëren de leerlingen het schoolvak Nederlands?
2. Hoe percipiëren de leerlingen de academische studie Nederlands?
3. In hoeverre draagt een interventie met studenten Nederlands bij aan een positievere perceptie van de leerlingen over de academische studie Nederlands?

Om deze vragen te beantwoorden is een onderzoek uitgevoerd onder 4 vwo- en 5 vwo-scholieren dat uit drie fasen bestond. In de eerste fase schreven leerlingen een tekst over ofwel het schoolvak ofwel de studie Nederlands. De tweede fase bestond uit een interventie, waarbij leerlingen een filmpje te zien kregen van studenten Nederlands die iets vertelden over de studie en daarbij hun favoriete boek aanprezen. De derde fase bestond uit het schrijven van een tekst over de studie Nederlands, waarbij de

leerlingen reflecteerden op de interventie van de studenten. Meer informatie over deze fasen volgt in hoofdstuk 2, 'Methode'.

1.7 Hypotheses

Bij de bovenstaande onderzoeksvraag worden drie hypothesen geformuleerd die corresponderen met de deelvragen.

Hypothese 1: Op basis van de onderzoeken van Prinsen et al. (2018) en Van Asseldonk (2019) wordt verwacht dat de leerlingen het schoolvak Nederlands percipiëren als saai, niet leuk en niet interessant. Ook wordt verwacht dat de leerlingen het vak niet nuttig vinden, aangezien het onderzoek van Prinsen et al. (2018) uitwijst dat vooral vwo-leerlingen het vak over het algemeen niet nuttig vinden.

Hypothese 2: Naar aanleiding van hetzelfde onderzoek van Prinsen et al. (2018) en het lage wetenschappelijk imago van de talen (Van Rooij & Jansen, 2014) wordt verwacht dat het beeld dat de leerlingen hebben over de academische studie Nederlands niet positief zal zijn. Ook wordt verwacht dat de leerlingen een slecht beeld hebben van het beroepsperspectief dat de studie kan bieden. De meeste leerlingen zullen denken dat de studie Nederlands slechts tot docentschap kan leiden (Levende Talen, 2014).

Hypothese 3: Er wordt verwacht dat een interventie van de studenten Nederlands bijdraagt aan een positievere perceptie van de leerlingen van de academische studie Nederlands. De studenten geven immers een realistischer beeld van de studie dan leerlingen waarschijnlijk hebben, en dat kan positief uitpakken. Daarnaast staan deze studenten qua leeftijd relatief dicht bij de leerlingen, waardoor ze zich kunnen inleven in de leefwereld van de leerlingen (Stokmans, 2013). Leerlingen zullen sneller iets van een leeftijdsgenoot aannemen dan van hun docent. Leerlingen vinden het daarnaast prettig om hulp te krijgen bij het kiezen van een boek. Ook Ülper (2011) en Pitcher et al. (2007) geven aan dat het motiverend werkt om samen met leeftijdsgenoten boeken te delen, informeel over literatuur te praten en elkaar boeken aan te bevelen. Hierdoor wordt verwacht dat leerlingen het bezoek van de studenten positief ervaren en daardoor de studie Nederlands positiever percipiëren dan vóór de interventie.

2. Methode

In vier vwo 4-klassen en twee vwo 5-klassen heeft een onderzoek plaatsgevonden dat uit drie fasen bestond om zo de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. De klassen zijn in twee groepen opgedeeld. Twee vwo 4-klassen en één vwo 5-klas vormden groep 1, de resterende klassen vormden groep 2. Hierdoor was het aantal 4 vwo- en 5 vwo-klassen per groep gelijk. In de eerste fase werd groep 1 gevraagd om een stuk te schrijven over de academische studie Nederlands, terwijl groep 2 een stuk schreef over het schoolvak Nederlands. In fase 2 werd een filmpje getoond, waarin drie studenten Nederlands iets vertelden over de studie Nederlands en hun favoriete boek. In de laatste fase moesten beide groepen een stuk tekst schrijven over de studie Nederlands. Hieronder worden de respondenten en de onderzoeksfases in meer detail toegelicht.

2.1 Respondenten

Leerlingen uit 4 en 5 vwo van het Kandinsky College Malderburcht in Nijmegen hebben deelgenomen aan het onderzoek. Er was een aantal leerlingen dat één of meer fasen niet had voltooid. Deze leerlingen zijn uit dit onderzoek geëxcludeerd. In Tabel 2.1 is het aantal meisjes en jongens per groep en per klas te vinden dat alle fasen heeft doorlopen. In totaal hebben 130 leerlingen alle fasen doorlopen. De klassen hebben willekeurig een naam gekregen om de anonimiteit van de leerlingen te waarborgen.

Tabel 2.1 Aantal jongens en meisjes per groep en per klas

Groep 1	Meisjes	Jongens	Totaal
Vwo 4-1	10	10	20
Vwo 4-2	11	9	20
Vwo 5-1	12	9	21
Totaal	33	28	61
Groep 2			
Vwo 4-3	17	3	20
Vwo 4-4	12	8	20
Vwo 5-2	9	14	23
Totaal	38	25	63
Totaal	71	53	124

Het Kandinsky College werkt met clusterklassen, waardoor de leerlingen binnen één klas allemaal verschillende profielen hebben. Vier verschillende docenten gaven les aan deze klassen, waardoor het van belang was de docenten goed te instrueren. De desbetreffende opdracht is per fase per mail aan hen verstuurd (zie Bijlage 7.2, Bijlage 7.3, Bijlage 7.5 en Bijlage 7.6).

2.2 Onderzoeksfasen

In deze paragraaf worden de drie onderzoeksfasen beschreven. Daarbij wordt per fase onderscheid gemaakt tussen groep 1 en groep 2. Deelvraag 1 en 2 corresponderen met fase 1. Deelvraag 3 correspondeert met fase 2 en 3: wat draagt de interventie uit fase 2 bij aan de perceptie van de studie Nederlands? Tevens wordt per groep het materiaal beschreven.

2.2.1 Fase 1

In de eerste fase was het van belang om te achterhalen hoe de leerlingen denken over het schoolvak en de academische studie Nederlands. Aan groep 1 werd gevraagd een tekst te schrijven van 250 woorden over hun ideeën over de academische studie Nederlands. Het beeld dat spreekt uit de teksten in fase 1 is vergeleken met de teksten die geschreven werden in fase 3, nadat de interventie plaatsvond. Aan groep 2 werd gevraagd om een tekst van 250 woorden te schrijven over hun perceptie van het schoolvak Nederlands. Het is van belang om te inventariseren hoe de leerlingen denken over het schoolvak zonder daar meteen de koppeling met de studie Nederlands bij te maken. Er ontstaat een beeld van de perceptie van de leerlingen over het schoolvak door de leerlingen een tekst te laten schrijven over het schoolvak. Dit beeld kan worden gekoppeld aan de perceptie die de leerlingen hebben over de studie Nederlands, aangezien vaak wordt aangenomen dat het beeld over het schoolvak bepalend is voor het beeld over de studie (KNAW, 2019; Prinsen et al., 2018; Van Rooij & Janssen, 2016). De docent gaf geen uitleg over het doel van de opdracht en er werd benadrukt dat de leerlingen anoniem zouden blijven, zodat ze hun eerlijke mening konden geven.

Groep 1

De leerlingen in groep 1 kregen de opdracht een tekst te schrijven over hun ideeën over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. Daarbij was het van belang dat ze hun gedachten de vrije loop konden laten gaan, maar dat wel voldoende informatie uit hun teksten kon worden gehaald. Daarom is een aantal begeleidende vragen opgesteld over de studie Nederlands. Hieronder zijn de vragen en de instructie te vinden. De volledige opdracht (inclusief instructie voor de docent) is in Bijlage 7.1 opgenomen.

Groep 1 – materiaal

Schrijf een tekst van minimaal 250 woorden over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. De bedoeling is dat jij jouw gedachten over de studie Nederlands op papier zet. Misschien heb je hier al een heel goed beeld van, maar misschien ook niet. Het is belangrijk dat je de gedachten die je hier al over hebt goed uitwerkt en uitlegt. Laat je gedachten de vrije loop gaan, maar beantwoord **in ieder geval** de volgende vragen:

1. Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
2. Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
3. Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
4. Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
5. Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

Vraag 1 en 2 zijn gebaseerd op het gegeven dat leerlingen het academische gehalte van het schoolvak op het vwo laag vinden (Van Rooij & Jansen, 2014). Vraag 3 is gebaseerd op het onderzoek van Levende Talen (2014), waarin werd geconstateerd dat leerlingen een slecht beeld hebben van het beroepsperspectief bij de studie. Vraag 4 en 5 zijn gebaseerd op het onderzoek van Prinsen et al. (2018), die constateren dat leerlingen het schoolvak Nederlands over het algemeen niet nuttig en leuk vinden en dat dit doorvloeit in hun ideeën over de studie Nederlands.

Groep 2

De leerlingen in groep 2 kregen de opdracht een tekst te schrijven over het schoolvak Nederlands. Bij hen werd de studie Nederlands dus niet genoemd. Ook bij hen was het uiteraard van belang dat ze hun gedachten de vrije loop konden laten gaan, maar dat wel voldoende informatie uit hun teksten kon worden gehaald. Daarom is een aantal begeleidende vragen opgesteld over het schoolvak Nederlands. Hieronder zijn de vragen en de instructie te vinden. De volledige opdracht (inclusief instructie voor de docent) is opgenomen in Bijlage 7.2.

Groep 2 – materiaal

Schrijf een tekst van minimaal 250 woorden over het schoolvak Nederlands. De bedoeling is dat jij jouw gedachten over het vak Nederlands op papier zet. Het is belangrijk dat je je gedachten hierover goed uitwerkt en uitlegt. Laat je gedachten de vrije loop gaan, maar beantwoord **in ieder geval** de volgende vragen:

1. Wat vind je van het schoolvak Nederlands?
2. Wat vind je het leukst aan het schoolvak Nederlands en waarom? Leg je antwoord uit.
3. Wat vind je het minst leuk aan het schoolvak Nederlands en waarom? Leg je antwoord uit.
4. Vind je het schoolvak Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
5. Vind je het schoolvak Nederlands makkelijk of moeilijk? Leg je antwoord uit.

Alle vragen zijn gebaseerd op het onderzoek naar de inhoud en het imago van het schoolvak Nederlands van Prinsen et al. (2018), waarbij zij vragenlijsten aan leerlingen voorlegden waarin het imago aan de hand van deze componenten werd onderzocht (leuk, nuttig, makkelijk).

2.2.2 Fase 2

In deze tweede fase werden filmpjes van studenten Nederlands getoond in de online lessen Nederlands in de vier deelnemende klassen. Het Kandinsky werkte gedurende de coronacrisis via Zoom. In alle klassen werd één les besteed aan het tonen van de filmpjes van de drie verschillende studenten, die vertelden over hun keuze voor de studie Nederlands, de inhoud van de studie en hun favoriete recente boeken. De video werd via Zoom door de docent gedeeld, zodat de leerlingen hem meteen gezamenlijk keken. Hierdoor kon de docent er zeker van zijn dat de leerlingen het filmpje daadwerkelijk bekeken. Na het filmpje werd een vragenlijst gedeeld met de leerlingen die ze via het online programma Qualtrics konden invullen.

Videomateriaal

In het filmpje dat werd getoond aan de leerlingen kwamen drie studenten aan het woord. Deze studenten volgen de bachelor Nederlands Taal en Cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Het is van belang dat ze in de bachelor zitten, omdat ze die studie toelichten en niet een master. Ook hebben zij de meest recente ervaring met de BA-vakken, in tegenstelling tot studenten die al een master volgen. Op die manier is voorkomen dat verkeerde informatie werd gegeven, doordat vakken wellicht zijn veranderd. Daarnaast zitten ze qua leeftijd dicht bij de leerlingen.

Via de studievereniging van de studie Nederlandse Taal en Cultuur (Studievereniging voor Neerlandici, ook wel SVN) zijn studenten gevonden die bereid waren mee te werken aan het onderzoek. De drie studenten kwamen uit het eerste, tweede en derde studiejaar van de bachelor. De

studenten waren respectievelijk 20 jaar, 19 jaar en 20 jaar oud. Doordat ze uit alle drie de jaren van de bachelor kwamen, konden zij samen een compleet beeld geven van wat de studie inhoudt.

De studenten waren geïnstrueerd om ieder een van de drie disciplines van de studie Nederlands toe te lichten (letterkunde, taalbeheersing, taalkunde). Het was van belang dat het geen reclamepraatje werd voor de studie, maar dat het vooral informatief zou zijn voor de leerlingen. Bij de informatie over de desbetreffende discipline gaven de studenten een prikkelend voorbeeld, om de discipline concreet te maken. De student die vertelde over letterkunde, vertelde kort over de verschillende stromingen binnen de literatuurgeschiedenis, theorieën en analyse binnen de letterkunde. Als voorbeeld ging hij in op het gegeven dat songteksten ook een vorm van poëzie zijn. De student die vertelde over taalbeheersing vertelde over de inhoud van deze discipline met een aantal voorbeelden over media. Zij ging in op de YouTube-serie *Boos* van Tim Hofman en op het taalgebruik op sociale media. De student die uitleg gaf over taalkunde vertelde over de inhoud van de colleges, waarin de vraag centraal staat: “Wat is taal?” Als voorbeeld ging hij in op het verschil tussen mens en dier wat betreft taal.

Een deel van elk filmpje werd gewijd aan het aanprijzen van de favoriete boeken van de studenten om de interventie met de studenten relevant te maken voor het curriculum van de deelnemende leerlingen. Daardoor werd voorkomen dat de leerlingen het gevoel kregen dat ze louter naar een reclamepraatje voor de studie Nederlands zaten te kijken en hadden zij baat bij de informatie van de studenten in het licht van hun leesdossier. De studenten vertelden over hun favoriete boek, dat voor hen alle drie een ander boek was. De boeken die zijn aangeprezen zijn de volgende: *De Engelenmaker* (Stefan Brijs), *Geachte Heer M.* (Herman Koch) en *Het wordt spectaculair. Beloofd* (Zita Theunynck). De studenten vertelden kort waar het boek over ging en waarom het volgens hen een aanrader was. Leerlingen vinden hulp bij boekkeuze altijd relevant, omdat ze een boek kiezen vaak lastig vinden (Brouwers, 2019) en ze daardoor in de praktijk een enorme variëteit aan titels kiezen, die niet altijd passen bij hun niveau (Dera, 2019). Het onderzoek van Brouwers (2019) laat ook zien dat een interventie in de klas invloed kan hebben op de boekkeuze. In haar scriptie liet ze zien dat het aanprijzen van boeken door bibliotheekmedewerkers het keuzeproces van leerlingen positief beïnvloedde.

De drie filmpjes zijn aan elkaar gemonteerd, zodat één filmpje ontstond dat eenvoudig kon worden getoond aan de leerlingen. De link naar het YouTube-filmpje is opgenomen in Bijlage 7.3.

Vragenlijst

Na het bekijken van het filmpje vulden de leerlingen een vragenlijst in. De vragenlijst bestond uit vragen over het filmpje zelf, de studenten en de aangeprezen boeken. De leerlingen moesten op een vijfpunts Likert-schaal (helemaal mee oneens, beetje mee oneens, neutraal, beetje mee eens, helemaal mee eens) aangeven in hoeverre ze het eens waren met stellingen die betrekking hadden op:

- Het filmpje (enthousiasmerend, informatief, interessant, plezierig en nuttig);
- De studenten (sympathiek);
- Het aanprijzen van boeken (leuk, willen lezen).

Daarnaast moesten de leerlingen aangeven of ze de boeken die de studenten aanprezen zouden willen lezen (en zo ja, welke). In Bijlage 7.4 is de volledige vragenlijst opgenomen.

De antwoorden van de leerlingen geven aan of het filmpje überhaupt positief ontvangen is. De uitkomst hiervan zou de gevonden resultaten kunnen verklaren, omdat kan worden gesteld dat de studie Nederlands wellicht negatiever gepercipieerd wordt wanneer de leerlingen het filmpje negatief beoordelen.

2.2.3 Fase 3

In de derde fase werd de leerlingen gevraagd opnieuw een tekst van 250 woorden te schrijven over de academische studie Nederlands. De leerlingen uit groep 1 die eerder een stuk tekst over de academische studie hadden geschreven moesten op hun vorige tekst reageren. Op die manier kon worden onderzocht of de interventie een bijdrage heeft geleverd aan een eventuele verandering in perceptie van de studie. De leerlingen uit groep 2 die hun tekst in fase 1 over het schoolvak Nederlands schreven kwamen niet meer terug op hun eerder geschreven tekst, aangezien de interventie in fase 2 niet inging op het schoolvak Nederlands. Door hen ook een stuk te laten schrijven over de studie Nederlands kan worden bepaald of de interventie doorwerkt in hun ideeën over de studie.

Groep 1

Groep 1 schreef in fase 1 een tekst over de studie Nederlands, zonder daar van tevoren informatie over te hebben ontvangen. In de derde fase schreven de leerlingen uit groep 1 opnieuw een stuk tekst over hun ideeën over de studie Nederlands, maar nu hadden ze de interventie gehad. De leerlingen werden dan ook gevraagd te reflecteren op de tekst die ze de vorige keer hadden geschreven en ze moesten uitleggen of iets veranderd was in hun perceptie. Hieronder is de opdracht met instructie en vragen te vinden. De volledige opdracht (inclusief instructie voor de docent) is opgenomen in Bijlage 7.5.

Groep 1 – materiaal

Je hebt eerder een stuk tekst geschreven over de universitaire studie Nederlands, waarbij je jouw gedachten over de studie aan de hand van een aantal vragen op papier hebt gezet. Een tijdje geleden heb je een filmpje gezien van drie studenten die iets over de studie vertelden. Probeer dit filmpje in je achterhoofd te houden. Je gaat namelijk nogmaals een stuk tekst schrijven over de studie Nederlands. Je gaat je eigen tekst van de vorige keer teruglezen, denkt terug aan het filmpje van de studenten en schrijft opnieuw een tekst van ongeveer 250 woorden. Beantwoord daarbij in ieder geval de volgende vragen en refereer aan het filmpje dat je hebt gezien:

1. Is er iets veranderd aan de manier waarop jij over de studie Nederlands dacht?
2. Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
3. Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
4. Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
5. Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
6. Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

De vragen zijn hetzelfde als voor de opdracht in fase 1, alleen is een vraag toegevoegd. De leerlingen worden geïnstrueerd terug te kijken naar hun eigen stuk en te denken aan het filmpje dat ze hadden bekeken. De eerste vraag is toegevoegd om de verandering in perceptie niet alleen uit de rest van de tekst te kunnen halen, maar ook expliciet te bevragen.

Groep 2

De leerlingen uit groep 2 hadden nog niet eerder hun gedachten over de studie Nederlands op papier hoeven zetten. Het was voor hen dus de eerste keer dat ze dat moesten doen en ze hadden al informatie over de studie gekregen in het filmpje in fase 2. In deze fase moesten ze een tekst schrijven waarbij ze ingingen op hun ideeën over de studie Nederlands. Daarbij moesten ze refereren naar het filmpje dat ze eerder hadden gezien. De opdracht met instructie is hieronder te vinden, en de volledige opdracht (inclusief instructie voor docent) is opgenomen in Bijlage 7.6.

Je hebt een tijdje geleden een filmpje bekeken van drie studenten die iets vertelden over de universitaire studie Nederlands. In deze opdracht ga je jouw gedachten over de studie Nederlands op papier zetten, waarbij je het filmpje in je achterhoofd houdt. Bedenk daarbij wat je je nog van het filmpje herinnert. Het tekstje dat je schrijft moet ongeveer 250 woorden bevatten. Beantwoord hierbij in ieder geval de volgende vragen en refereer naar het filmpje dat je hebt gezien:

1. Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
2. Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
3. Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
4. Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
5. Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

De vragen zijn dezelfde vragen als bij de opdracht voor groep 1 in fase 1. Deze vragen zijn dus gebaseerd op de onderzoeken van Van Rooij en Jansen (2014), Levende Talen (2014) en Prinsen et al. (2018).

2.3 Data-analyse

2.3.1 Fase 1 en 3

De data uit fase 1 en 3 bestaan in totaal uit 262 teksten, aangezien iedere leerling twee teksten heeft geschreven. De teksten zijn zowel deductief als inductief gecodeerd. Volgens Van Lanen (2010) kunnen bij de combinatie van deductief en inductief coderen nieuwe inzichten aangevuld worden met bestaande inzichten. Bij deductief coderen wordt aan de hand van vooraf opgestelde determinanten gecodeerd. In het huidige onderzoek betreffen de deductieve codes de concepten die ten grondslag liggen aan de begeleidende vragen bij de opdrachten voor de leerlingen. Bij inductief coderen worden de data zonder vooraf opgestelde determinanten doorlopen. In dit onderzoek wordt dit gedaan om de onderliggende concepten bij de deductieve codes te ontdekken.

Als eerste zijn de teksten gecodeerd aan de hand van de coderingshandleiding van Boeije (2005) om ze te kunnen analyseren. Boeije (2005) onderscheidt drie stappen in het coderen van teksten: open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. In de eerste stap, open coderen, zijn labels toegekend aan fragmenten in de tekst. In stap 2 zijn deze codes met elkaar vergeleken en met elkaar verbonden, waarna axiale codes ontstaan. Axiaal coderen zorgt voor een reductie in het aantal codes en maakt inzichtelijk welke concepten van belang zijn voor het onderzoek. In de laatste stap, selectief coderen, zijn de codes gekozen op basis waarvan conclusies kunnen worden getrokken (Boeije, 2005).

De open codes zijn gelinkt aan de vooraf opgestelde deductieve codes. In fase 1 waren dat voor groep 1 de volgende de deductieve codes: *inhoud studie*, *aspecten schoolvak*, *beroepen*, *nut studie*, *waardering studie*. Voor groep 2 in fase 1 waren dat de volgende codes: *mening*, *leukste aspect*, *minst leuke aspect*, *nut*, *moeilijkheidsgraad*.

In fase 3 waren de codes voor groep 1 als volgt: *veranderde perceptie, wel veranderd, niet veranderd, nut studie, waardering studie*. De aspecten *inhoud studie, aspecten schoolvak* en *beroepen* waren in deze fase niet meer relevant, omdat driekwart van de leerlingen zijn of haar tekst uit fase 1 had gekopieerd of alleen inging op hun veranderde perceptie. De codes voor groep 2 waren: *inhoud studie, aspecten schoolvak, beroepen, nut studie, waardering studie*.

De teksten zijn gecodeerd in het softwareprogramma Atlas.ti (8.4.24). Met dit programma was het mogelijk de teksten open te coderen. Voor iedere groep in iedere fase zijn twintig teksten open gecodeerd. Deze open codes zijn gelinkt aan de vooraf opgestelde axiale codes. Daardoor ontstonden *code groups*, waar de open codes onder vielen. Vervolgens is iedere tekst via het programma handmatig digitaal gecodeerd.

Na het coderen is een overzicht gemaakt van de codes, zodat inzichtelijk werd hoe vaak bepaalde codes voorkwamen in de teksten. Op basis van deze aantallen en de desbetreffende percentages kon worden bekeken wat de perceptie van de leerlingen van de desbetreffende onderwerpen was.

De aantallen voor *nut studie* en *waardering studie* van groep 1 in fase 1 en fase 3 zijn naast elkaar gelegd, om het verschil in perceptie na de interventie te kunnen onderzoeken. Om te onderzoeken of er een correlatie bestond tussen de fasen en *nut* en *waardering* is er een statistische toets op de aantallen uit fase 1 en 3 uitgevoerd. Via SPSS zijn de aantallen van groep 1 uit fase 1 en uit fase 3 vergeleken met een chi-kwadraattoets. Op die manier kon worden gekeken of het verschil in aantallen in de verschillende fasen significant was.

2.3.2 Fase 2

De vragenlijst uit fase 2 is door de leerlingen online ingevuld via Qualtrics. Dit programma creëert een rapport, waarin de resultaten per vraag overzichtelijk worden weergegeven. Deze vragenlijst was uitsluitend bedoeld om een beeld te krijgen van wat de leerlingen van het filmpje vonden. Daarom was het niet nodig om statistische analyses uit te voeren en waren de rapportages van Qualtrics voldoende om een beeld te krijgen van de ideeën van de leerlingen over de interventie.

3. Resultaten

In deze paragraaf zijn de resultaten per fase beschreven. Bij fase 1 en 3 zijn de resultaten binnen de desbetreffende fase per groep beschreven, zodat er antwoord kan worden gegeven op de deelvraag 1 en 2. Bij fase 2 werd geen onderscheid gemaakt in groepen. Na het beschrijven van de resultaten per fase, zijn de resultaten van groep 1 uit fase 1 en 3 naast elkaar gelegd en vergeleken, zodat er antwoord kan worden gegeven op de hoofdvraag.

3.1 Fase 1

In deze paragraaf zijn de resultaten van groep 1 en groep 2 aan de hand van de vooraf opgestelde codes beschreven. De volledige coderingsschema's staan in Bijlage 7.7 en 8.8.

3.1.1 Groep 1

Inhoud studie Nederlands

Van de 61 leerlingen gaf 21% aan niet zo goed te weten wat de studie inhoudt, maar dat ze door de naam “Nederlandse Taal en Cultuur” verwachten dat niet alleen taal aan bod komt, maar ook dingen op het gebied van cultuur (27,9%), zoals Leerling 31 uitlegt: *“Ik weet eigenlijk niet wat ik kan verwachten van de studie kan verwachten. Ik denk dat je leert hoe je Nederlands goed leert toepassen, maar ook de cultuur leert”*.

Daarnaast verwacht bijna drie kwart van de leerlingen (zie Tabel 3.1) dat de studie vooral uit literatuur bestaat, stelt ook Leerling 1: *“Ik denk dat de studie Nederlands met name focust op het analyseren van bepaalde literatuur.”* Naast het analyseren van literatuur noemen leerlingen ook dat literatuurgeschiedenis aan bod komt (zoals Leerling 22 zegt: *“ook nog de geschiedenis, zoals literaire stromingen”*).

Een derde van de leerlingen verwacht dat grammatica en spelling terugkomt. Volgens Leerling 10 is *“dat nou eenmaal de basis van Nederlands”*. Leerlingen geven daarbij aan dat ze verwachten dat dit op een verdiepende manier gebeurt: *“alleen dan leer je dingen op een hoger niveau”*, stelt Leerling 16.

Bijna twee derde van de leerlingen (62,3%) verwacht dat er veel geschiedenis aan bod komt, op het gebied van taal, literatuur en cultuur. Leerling 34 zegt dan ook: *“Ik denk dat de studie literatuur en cultuur betreft en dat je meer over Nederland en haar geschiedenis te weten krijgt”*.

Daarnaast verwacht bijna 40% van de leerlingen dat schrijven een groot onderdeel is van de studie. Hierbij noemen ze het schrijven van zakelijke teksten, betogen en creatieve teksten. Leerling 55 verwacht hierbij wel het volgende: *“Verder denk ik dat je veel verslagen moet schrijven die een stuk langer zijn dan dat we nu gewend zijn op de middelbare school.”*

Tabel 3.1 Frequentie en percentages: inhoud studie

	Frequentie	Percentages
	Inhoud studie	Totale groep (61 leerlingen)
Literatuur	44	72,1%
Geschiedenis	38	62,3%
Boeken lezen	26	42,6%
Teksten schrijven	24	39,3%
Spelling	22	36,1%
Grammatica	18	29,5%
Cultuur	17	27,9%

Aspecten schoolvak Nederlands

In lijn met het beeld dat de leerlingen hebben over de inhoud van de studie, verwacht de meerderheid dat het literaire deel (zoals literatuurgeschiedenis, boeken lezen en literatuuranalyse) van het schoolvak terugkomt in de studie.

Zoals te zien is in Tabel 3.2, verwacht een kwart van de leerlingen dat literaire leesvaardigheid terugkomt in de studie, zoals Leerling 50 aangeeft: *“Wij zijn de afgelopen paar jaar bezig met vooral literatuur bij het vak Nederlands. Dit is zeker een aspect wat denk ik terug komt in de studie.”*

Een kwart van de leerlingen verwacht dat zakelijke leesvaardigheid terugkomt in de studie. Leerling 40 verwacht: *“Misschien ga je verder met wat we al aan het doen zijn zoals soorten teksten lezen en analyseren”*.

Een aantal leerlingen denkt dat argumentatie (4,9%), spreekvaardigheid (9,8%), grammatica (14,8%) en spelling (16,4%) aan bod komen tijdens de studie.

Tabel 3.2 Frequentie en percentages: aspecten schoolvak

	Frequentie	Percentages
	Aspect schoolvak	Totale groep (61 leerlingen)
Literaire deel	32	52,5%
Schrijfvaardigheid	20	32,8%
Verdiepend	17	27,9%
Leesvaardigheid	15	24,6%

Spelling	10	16,4%
Grammatica	9	14,8%
Spreekvaardigheid	6	9,8%
Argumentatie	3	4,9%

Beroepen

Vrijwel iedere leerling (zie Tabel 3.3), op twee na, geeft aan dat je docent kunt worden. Leerling 25 zegt hierover: *“Je kan misschien ook een docent Nederlands worden, dan geef je al jouw kennis die je hebt opgedaan door aan de jongere generatie”*. Leerling 46 denkt dat je meer kunt worden dan alleen docent en stelt: *“Wanneer je deze studie hebt afgerond is het natuurlijk voor de hand liggend dat je docent Nederlands kunt worden, maar er zijn nog veel meer mogelijkheden”*.

Een van die mogelijkheden is volgens de leerlingen (57,4%) dat je journalist kunt worden, als schrijver in de krant of in dagbladen, maar ook als journalist voor radio en televisie, zoals Leerling 16 schrijft: *“Je kunt gaan schrijven voor kranten of andere nieuwsmedia als journalist of columnist”*.

De meerderheid (60,7%) verwacht dat je schrijver of dichter kunt worden als je de studie hebt afgerond. Volgens Leerling 12 komt dat door het volgende: *“Je zult ook makkelijker schrijver/schrijfster kunnen worden omdat je meer verstand hebt van taalkunde en schrijfstijlen”*.

Er bestaat een verdeeldheid over de al dan niet ruime beroepskeuze na het afronden van de studie. Een aantal leerlingen (27,9%) geeft aan dat er veel verschillende beroepen mogelijk zijn en dat je breed wordt opgeleid, denkt ook Leerling 43: *“Als je studie hebt afgerond kan je denk ik alle kanten op”*. Andere leerlingen (16,4%) geven juist aan dat de beroepskeuze beperkt is. Volgens Leerling 1 is *“de studie (en de beroepen) niet heel veel breder dan docent”*.

In de teksten van de leerlingen worden beroepen binnen het bedrijfsleven of in bestuurstaken niet genoemd. De leerlingen denken vooral dat je of docent wordt, of iemand die stukken schrijft en publiceert.

Tabel 3.3 Frequentie en percentages: beroepen

	Frequentie	Percentages
	Beroep	Totale groep (61 leerlingen)
Docent	59	96,7%
Schrijver/dichter	37	60,7%
Journalist	35	57,4%
Politicus	6	9,8%
Vertaler	6	9,8%

Nut studie

Twee derde van de leerlingen vindt dat de studie Nederlands nuttig is (zie Tabel 3.4). De leerlingen hebben een verdeeld beeld over de reden waarom de studie nuttig is (zie Tabel 3.5). Bijna 70% van alle leerlingen (en daarmee alle leerlingen uit deze subgroep) geeft aan dat taal belangrijk is en dat daarom de studie nuttig is. Een aantal leerlingen geeft aan dat dat is omdat het handig is voor het dagelijks leven om de taal goed te beheersen (19,7% van alle leerlingen, bijna 30% van de leerlingen die de studie nuttig vinden). Leerling 39 schrijft: *“Ik vind de Nederlandse studie erg nuttig en belangrijk, omdat het noodzakelijk is dat in ieder geval iedereen in Nederland de taal bezit om zo misverstanden te voorkomen en het leven zo ook makkelijker te maken”*. Meer dan 40% van de leerlingen die de studie nuttig vinden, zegt het vooral nuttig te vinden voor het onderwijs: *“omdat docenten Nederlands namelijk altijd nodig zijn”*, zegt Leerling 49.

Een kwart van de leerlingen geeft aan de studie niet nuttig te vinden (zie Tabel 3.4). Volgens Leerling 55 heeft de studie geen meerwaarde: *“Om eerlijk te zijn lijkt de studie Nederlands mij niet zo nuttig, dat komt omdat ik vind dat als je correct Nederlands spreekt je al ver kan komen. Hier heb je volgens mij niet per se een studie Nederlands voor nodig”*. De helft van deze leerlingen daarmee 13,1% van alle leerlingen is het daarmee eens en vindt de studie niet nuttig, omdat je de taal al spreekt (zie Tabel 3.6). Daarnaast vindt 18,8% van deze leerlingen de studie niet nuttig, omdat je er niet veel kanten mee op kunt.

Tabel 3.4 Frequentie en percentages: nut

	Frequentie	Percentages
	Nut studie	Totale groep (61 leerlingen)
Wel nuttig	41	67,2%
Niet nuttig	16	26,2%

Tabel 3.5 Frequentie en percentages: argumenten wel nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Argument	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep wel nuttig (41 leerlingen)
Taal belangrijk	42	68,9%	100%
Dagelijks leven	12	19,7%	29,3%
Onderwijs	11	18%	43,9%

Tabel 3.6 Frequentie en percentages: argumenten niet nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Argument	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep niet nuttig (16 leerlingen)
Je kunt het al	8	13,1%	50%
Beperkte beroepskeuze	3	4,9%	18,8%

Waardering studie

Het beeld over het nut van de studie verschilt met het beeld over de waardering van de studie. 85% van de leerlingen geeft aan (zie Tabel 3.6) de studie niet leuk te lijken en niet te willen kiezen. Er is dus een hoop leerlingen die aangeven de studie wel nuttig te vinden, maar haar niet zouden willen volgen. Redenen (zie Tabel 3.8) daarvoor zijn dat 85% van deze leerlingen en daarmee drie kwart van alle leerlingen interesse heeft in andere studies en beroepsgebieden (zoals technische studies en beroepen in het bedrijfsleven). Leerling 15 schrijft: *“Ik zou de studie Nederlandse Taal en Cultuur niet zelf willen doen omdat een technische of biologische studie mij interessanter lijkt”*.

7,7% van deze leerlingen verwacht dat het een moeilijke studie is, terwijl 15,4% van de leerlingen aangeeft dat ze de taal al spreken en het daardoor niet nodig is om de studie te gaan doen (zie Tabel 3.7). Daarnaast is er nog bijna 10% van de leerlingen die de studie negatief waarderen, die alleen boeken voor hun plezier willen lezen en niet omdat het “moet” van een studie. Een aantal leerlingen geeft aan de studie zelf leuk te vinden, maar dat ze niet weten of ze het gaan kiezen.

14,8% van de leerlingen geven aan dat ze de studie wel leuk lijkt. Bijna de helft van deze leerlingen geeft aan schrijven leuk te vinden, ongeveer 14% van hen vindt taal interessant en ook 14% van deze leerlingen vindt literatuur leuk (zie Tabel 3.9). Leerling 14: *“In het algemeen lijkt de studie me wel leuk omdat ik teksten schrijven en boeken lezen wel leuk vindt”*.

Daarnaast geeft 16,4% van alle leerlingen aan te begrijpen dat andere mensen het een leuke studie vinden. Dat zegt bijvoorbeeld Leerling 50: *“Het lijkt mij geen leuke studie, omdat het niet iets is wat me interesseert. Maar omdat het op veel verschillende punten raakvlakken heeft met wat mensen wel echt leuk zouden kunnen vinden denk ik dat dit voor veel jongeren een interessante studie is”*.

Tabel 3.7 Frequentie en percentages: waardering

	Frequentie	Percentages
	Waardering	Totale groep (61 leerlingen)
Negatief	52	85,2%
Positief	9	14,8%

Tabel 3.8 Frequentie en percentages: argumenten negatieve waardering

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Argument	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep negatieve waardering (52 leerlingen)
Andere interesses	44	75,1%	84,6%
Je kunt het al	8	13,1%	15,4%
Boeken voor plezier	5	8,2%	9,6%
Moeilijk	4	6,6%	7,7%

Tabel 3.9 Frequentie en percentages: argumenten positieve waardering

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Argument	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep positieve waardering (9 leerlingen)
Schrijven leuk	4	6,6%	44,4%
Interesse in taal	3	4,9%	14,1%
Interesse in literatuur	3	4,9%	14,1%

3.1.2 Groep 2

Mening schoolvak Nederlands

De meningen over het schoolvak Nederlands zijn verdeeld, zoals te zien is in Tabel 3.10. Van de 63 leerlingen geeft een derde aan positief te zijn over het vak en het leuk te vinden om naar de lessen te gaan. Leerling 23 geeft aan: “Over het algemeen ben ik best positief over het schoolvak Nederlands”.

Bijna 40% van de leerlingen vindt het vak niet leuk. Leerling 19 zegt het schoolvak “persoonlijk erg saai en niet leuk” te vinden. Leerling 51 zegt: “Het vak Nederlands heb ik nooit echt leuk gevonden. Over het algemeen vind ik het saaie materie en kan het me niet echt geboeid houden”. Nog 12 andere leerlingen sluiten zich aan bij Leerling 51 en zeggen expliciet het vak saai te vinden.

Daarnaast zijn er 17 leerlingen (27%) die aangeven dat ze het vak niet stom, maar ook niet leuk vinden. Leerling 14: *“Het vak Nederlands is twijfelachtig.”* Deze 17 leerlingen zijn dus neutraal wat betreft de waardering van het vak. Een aantal leerlingen (7) daarvan geeft aan dat het afhangt van het onderwerp: *“Ik denk niet dat ik echt een uitgesproken mening heb over Nederland zoals dat ik over andere vakken wel heb. Ik denk dat het heel erg ligt aan welke opdracht ik krijg en of die opdracht mij goed ligt”*, aldus Leerling 42.

Tabel 3.10 Frequentie en percentages: waardering

	Frequentie	Percentages
	Waardering	Totale groep (63 leerlingen)
Negatief	25	39,7%
Positief	21	33,3%
Neutraal	17	27%

De resultaten in de volgende paragrafen geven weer wat de argumenten van de leerlingen zijn om het vak al dan niet leuk te vinden.

Leukste aspect

In Tabel 3.11 is te zien dat bijna een derde van de leerlingen aangeeft dat ze de creativiteit en de vrijheid die ze bij de opdrachten kwijt kunnen en krijgen waarderen, zoals Leerling 50 vertelt:

“Persoonlijk vind ik een opdracht bij Nederlands leuk als het een creatieve opdracht is waarbij een eigen vorm gekozen kan worden”.

Bijna 30% van de leerlingen waardeert de schrijfoopdrachten positief: *“Iets wat ik wel nuttig vind zijn de schrijfoopdrachten, want soms heb ik nog moeite met een goede tekst of brief te schrijven en deze opdrachten helpen mij daarbij wel”* (Leerling 49).

Bijna een kwart van de leerlingen geeft aan dat ze het leuk vinden om te lezen en een kwart geeft aan het behandelen van literatuur (zowel geschiedenis als analyse) interessant te vinden. Leerling 34 vindt beide onderwerpen interessant: *“Het leukst vind ik denk ik de literatuur enzo omdat ik zelf ook veel van boeken en lezen houd: literatuur en gedichten vind ik zelf meestal wel leuk om te analyseren en ook al kan dat best weleens moeilijk zijn, ik vind het toch super interessant.”*

Een enkeling geeft aan positief te zijn over leesvaardigheid (7,9%), argumentatie (7,9%),

grammatica (4,8%) en spreekvaardigheid (3,2%). Daarnaast geven 9 leerlingen aan het fijn te vinden dat er veel afwisseling zit in de opdrachten en onderwerpen die aan bod komen, zodat *“er een afwisseling is in de manier van lesgeven en dat het niet steeds hetzelfde is”* (Leerling 6).

Tabel 3.11 Frequentie en percentages: leukste aspect

	Frequentie	Percentages
	Leukste aspect	Totale groep (63 leerlingen)
Creativiteit	19	30,2%
Schrijfvaardigheid	17	27%
Lezen	15	23,8%
Literatuur	14	22,2%
Leesvaardigheid	5	7,9%
Argumentatie	5	7,9%
Grammatica	3	4,8%
Spreekvaardigheid	2	3,2%

Minst leuke aspect

20 leerlingen (31,7%) geven aan het literaire deel (het literaire deel wordt in dit geval gezien als literatuurgeschiedenis, verhaalanalyse en opdrachten over literatuur) van het schoolvak het minst leuk te vinden (zie Tabel 3.12), zoals Leerling 46 aangeeft: *“Het minst leuk aan het vak Nederlands is de oude literatuur. Zoals ik al eerder aangaf is dit onnuttig voor onze toekomst en daarnaast maakt het Nederlands ook een stuk saaier”*.

Daarbij geeft een kwart aan dat het lezen van verplichte boeken niet wordt gewaardeerd, in tegenstelling tot zelf gekozen boeken. Leerling 9 zegt: *“Wat ik niet leuk vind aan Nederlands (maar dat geldt ook voor andere vakken) is dat we verplichte boeken moeten lezen die ik dan niet leuk vind”*.

Daarnaast geeft bijna 30% van de leerlingen aan dat ze de schrijfopdrachten niet waarderen: *“Het minst leuke van Nederlands vind ik de schrijfopdrachten, deze opdrachten hebben meestal weinig met de actualiteit te maken”*, aldus Leerling 54. Tenslotte geeft een aantal leerlingen aan negatief te zijn over leesvaardigheid (11,1%), spreekvaardigheid (4,8%) en grammatica (4,8%).

Tabel 3.12 Frequentie en percentages: minste leuke aspect

	Frequentie	Percentages
	Minst leuke aspect	Totale groep (63 leerlingen)
Literatuur	20	31,7%
Schrijfvaardigheid	17	27%
Verplichte boeken	16	25,4%
Leesvaardigheid	7	11,1%
Spreekvaardigheid	3	4,8%
Grammatica	3	4,8%

Nut schoolvak Nederlands

Zoals in Tabel 3.13 te zien is, heeft niet iedereen aangegeven of ze het vak Nederlands nuttig vinden of niet. Drie kwart van de leerlingen geeft aan het vak nuttig te vinden. Leerling 22: *“Of het vak Nederlands nuttig is vind ik geen moeilijke vraag. Het is zeker nuttig en voor veel mensen ook nodig”*. Daarbij noemt 70% van alle leerlingen en 91,5% van de leerlingen die het vak nuttig vinden dat taal belangrijk is in het dagelijks leven en de toekomst (zie Tabel 3.14), zoals Leerling 38 zegt: *“Je hebt goed Nederlands eigenlijk elke dag nodig en daarom is het belangrijk dat je het op een goede manier aanleert”*. 12 leerlingen (een kwart van deze subgroep) geven aan dat Nederlands nuttig is voor andere vakken, vindt ook Leerling 62: *“Ook helpt Nederlands bij andere vakken zoals geschiedenis, omdat je hierbij ook werkstukken moet kunnen schrijven”*.

Uit deze resultaten spreekt een positiever beeld dan uit het onderzoek van Prinsen et al. (2018). Uit dat onderzoek blijkt dat maar een derde van de vwo-leerlingen het vak nuttig vindt, terwijl uit deze resultaten blijkt dat drie kwart van de leerlingen het vak nuttig vindt.

15% van de leerlingen vindt het vak Nederlands niet nuttig. 90% van deze leerlingen (zie Tabel 3.15) vindt dat leren over (literatuur)geschiedenis niet nuttig is. Leerling 52 is hier duidelijk over: *“Ik vind Nederlands in de bovenbouw een van de meest nutteloze vakken. We leren dingen als literatuurgeschiedenis. Maar in mijn hele leven ga ik dit denk ik niet meer nodig hebben”*. Daarnaast geven 2 leerlingen aan dat je al Nederlands spreekt, dus dat meer les erover krijgen geen zin heeft.

Tabel 3.13 Frequentie en percentages: nut

	Frequentie	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)
Wel nuttig	47	74,6%
Niet nuttig	10	15,9%

Tabel 3.14 Frequentie en percentages: argumenten wel nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)	Subgroep wel nuttig (47 leerlingen)
Dagelijks leven	43	70,5%	91,5%
Voor andere vakken	12	19%	25,5%

Tabel 3.15 Frequentie en percentages: argumenten niet nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)	Subgroep niet nuttig (10 leerlingen)
Literatuurgeschiedenis niet nuttig	9	14,3%	90%
Je kunt het al	2	3,2%	20%

Moeilijkheidsgraad

De leerlingen zijn verdeeld over de moeilijkheidsgraad van het vak, zoals te zien is in Tabel 3.16. De leerlingen zijn in drie bijna gelijke groepen te verdelen: 38,1% geeft aan het vak moeilijk te vinden, 31,8% vindt het vak gemakkelijk en 30,2% is neutraal over de moeilijkheid van het schoolvak.

Leerlingen geven verschillende argumenten voor de moeilijkheidsgraad van het vak (zie Tabel 3.17). De leerlingen die het vak moeilijk vinden, geven aan dat de opdrachten in de bovenbouw moeilijker zijn dan in de onderbouw. Leerling 11 zegt hier het volgende over: *“Naar mijn mening is het vak niet makkelijk, omdat de opdrachten soms best uitdagend en lang zijn”*.

6,3% van de leerlingen vindt dat je makkelijk hoge cijfers kunt halen en dat daardoor het vak gemakkelijk is. Leerling 47 geeft aan: *“Gezien het feit dat ik ongeveer $\frac{3}{4}$ van alle lessen NL dit jaar heb gemist, en ik nog steeds een 7 sta, zou het misschien te concluderen zijn dat het vak Nederlands vrij makkelijk is”*. Daarnaast geeft 6,3% nog aan dat het vak weinig inspanning kost. Leerling 12 zegt hierover: *“Als ik in Magister zie dat de volgende les een Nederlands les is ben ik blij, omdat weet dat ik dan een les lang kan praten met mijn vrienden in plaats van hard werken aan schoolprojecten”*.

16,4% van de leerlingen geeft aan dat het ligt aan het onderwerp of het vak moeilijk of makkelijk is. Het ene onderwerp vinden ze makkelijker dan het andere onderwerp, vindt ook Leerling 33: *“Of het makkelijk of moeilijk is verschilt heel erg per opdracht”*.

Tabel 3.16 Frequentie en percentages: moeilijkheidsgraad

	Frequentie	Percentages
	Moeilijkheid	Totale groep (63 leerlingen)
Moeilijk	24	38,1%
Makkelijk	20	31,8%
Neutraal	19	30,2%

Tabel 3.17 Frequentie en percentages: argumenten moeilijkheidsgraad

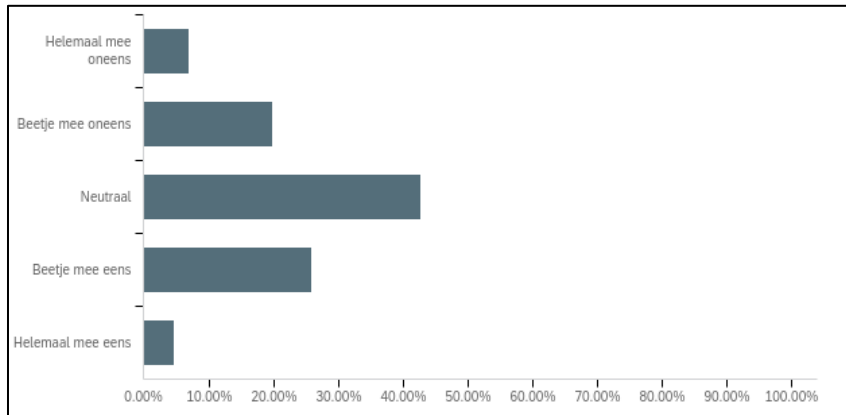
	Frequentie	Percentages
	Argument	Totale groep (63 leerlingen)
Hangt af van het onderwerp	10	16,4%
Makkelijk hoge cijfers	4	6,3%
Weinig inspanning	4	6,3%

3.2 Fase 2

In de volgende subparagrafen zijn de resultaten per categorie (filmpje, studenten en aangeprezen boeken) beschreven. Het volledige rapport uit Qualtrics is opgenomen in Bijlage 7.9, waarbij ook een overzicht van gemiddelden, standaarddeviaties en percentages wordt weergegeven naast de figuren die in de tekst staan.

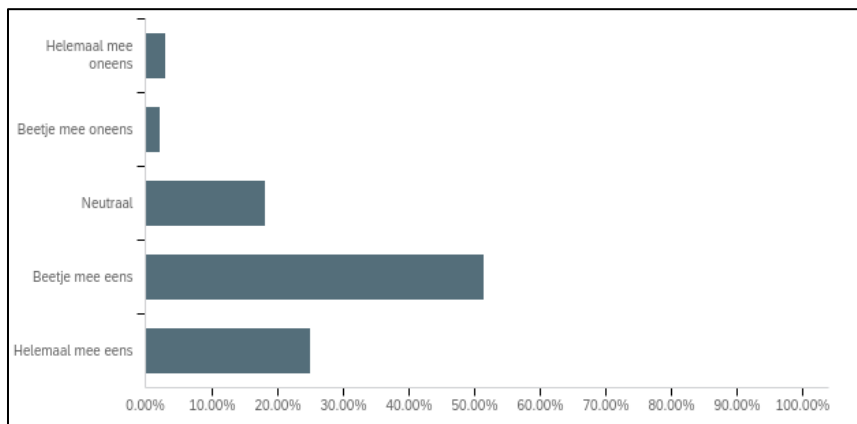
3.2.1 Het filmpje

Zoals te zien is in Figuur 3.1 waren de leerlingen niet overwegend positief of negatief wat betreft het enthousiasmeren van het filmpje. Het gemiddelde op deze stelling was 3.02 ($SD = 0.96$), wat aangeeft dat de leerlingen het filmpje over het algemeen niet noemenswaardig enthousiasmerend vonden.

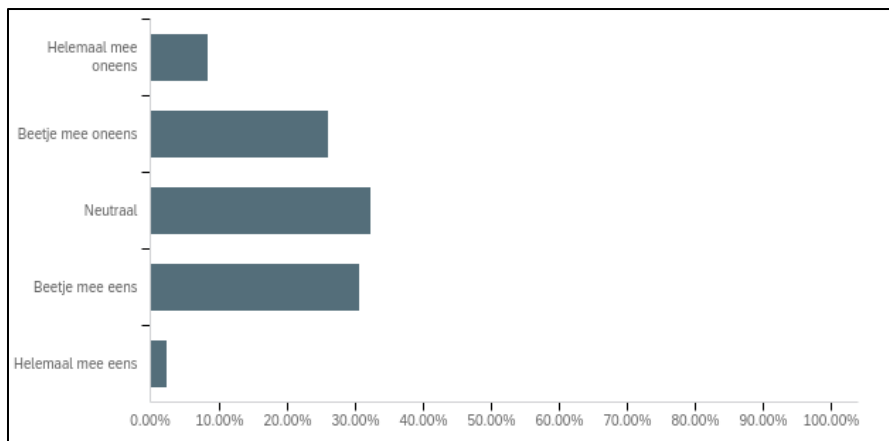
Figuur 3.1 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje enthousiasmerend”.

Figuur 3.2 toont dat de leerlingen het filmpje over het algemeen informatief vonden. Driekwart van de leerlingen vond het filmpje informatief (76,52% op beetje mee eens en helemaal mee eens). Het gemiddelde op deze stelling was dan ook 3.93 ($SD = 0.89$).

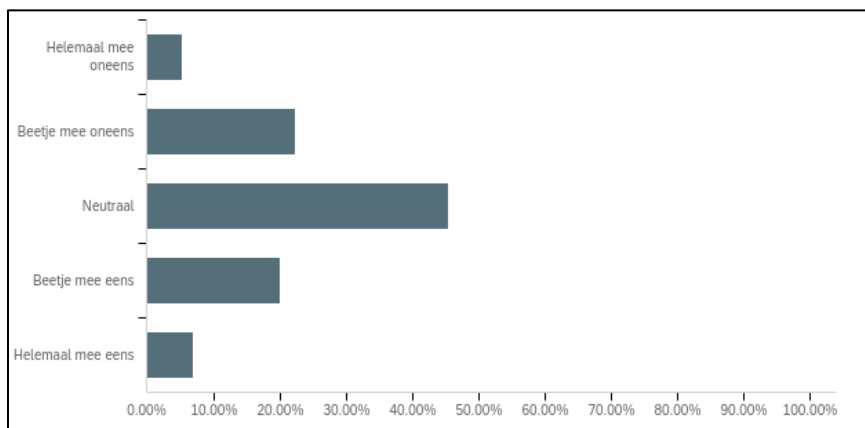
Figuur 3.2 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje informatief”.

De leerlingen waren verdeeld over de interessantheid van het filmpje, zoals te zien is in Figuur 3.3. Het gemiddelde was dan ook 2.92 ($SD = 1.00$), wat aangeeft dat de leerlingen het filmpje niet overwegend interessant of oninteressant vonden. Ook gaf 33,08% (beetje mee eens + helemaal mee eens) van de leerlingen aan het filmpje interessant te vinden, tegenover 34,61% (helemaal mee oneens + beetje mee oneens) van de leerlingen die het filmpje niet interessant vond. De overige 30,77% van de leerlingen was neutraal.

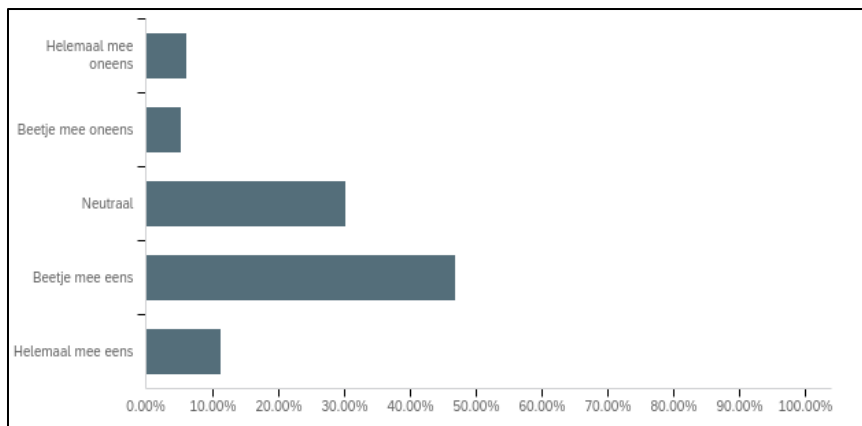
Figuur 3.3 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje interessant”.

In Figuur 3.4 is te zien dat maar liefst 45,38% van de leerlingen aangaf neutraal te zijn wat betreft de stelling of het filmpje plezierig is. Van de overige leerlingen stond 27,96% negatief tegenover deze stelling en 26,92% was positief. Het gemiddelde was 3.01 ($SD = 0.96$).

Figuur 3.4 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje plezierig”.

De leerlingen waren positief over het nut van het filmpje. In Figuur 3.5 is te zien dat bijna 60% positief was wat betreft deze stelling. De gemiddelde score op deze stelling was 3.52 ($SD = 0.97$).

Figuur 3.5 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje nuttig”.

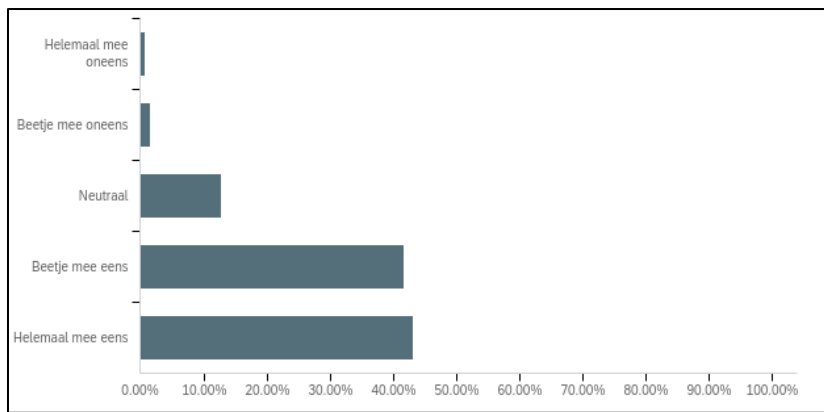
In Tabel 3.18 zijn de gemiddelde scores van de stellingen onder elkaar gezet, om deze goed te kunnen vergelijken. Zo is duidelijk te zien dat de leerlingen het filmpje hebben ervaren als informatief en nuttig, maar dat het plezier-, interesse- en enthousiasmegehalte neutraal beoordeeld werd.

Tabel 3.18 Resultaten vragenlijst: gemiddelden en standaarddeviaties filmpje

Stelling	<i>M (SD)</i>
Ik vond het filmpje enthousiasmerend.	3.02 (0.96)
Ik vond het filmpje informatief.	3.93 (0.89)
Ik vond het filmpje interessant.	2.92 (1.00)
Ik vond het filmpje plezierig.	3.01 (0.96)
Ik vond het filmpje nuttig.	3.52 (0.97)

3.2.2 De studenten

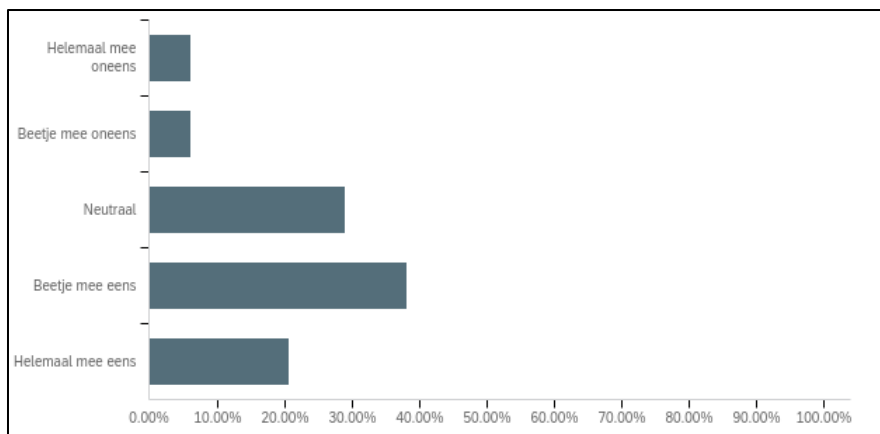
De leerlingen waardeerden de studenten over het algemeen positief, zoals te zien is in Figuur 3.6. Maar liefst 84,85% van de leerlingen gaf aan de studenten sympathiek te vinden. Het gemiddelde op deze stelling was hoog: 4.25 ($SD = 0.79$), waaruit kan worden geconcludeerd dat de leerlingen de studenten als sympathiek hebben ervaren.

Figuur 3.6 Percentages stelling: “Ik vond het filmpje nuttig”.

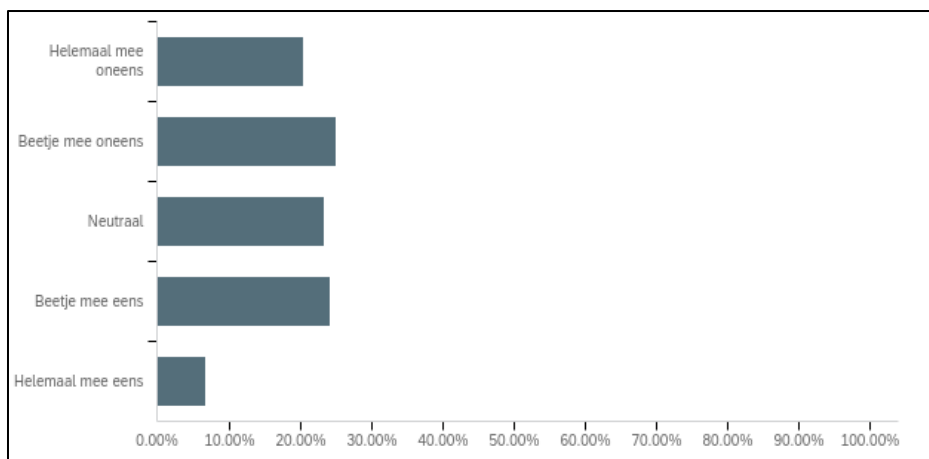
3.2.2 De aangeprezen boeken

De leerlingen waardeerden het van de boeken door de studenten over het algemeen positief. Het gemiddelde op deze stelling was 3.61 ($SD = 1.07$) en de meerderheid (58,78%) gaf aan het eens te zijn met de stelling, zoals te zien is in Figuur 3.8.

Figuur 3.8 Percentages stelling: “Ik vond het leuk dat de studenten een boek aanprezen”.

In Figuur 3.9 is te zien dat de leerlingen verdeeld waren over of ze de boeken wilden lezen naar aanleiding van het filmpje. Het gemiddelde op deze stelling ligt onder de 3 ($M = 2.72$, $SD = 1.23$) en bijna de helft van de leerlingen (45,45%) gaf aan op basis van het filmpje geen van de boeken te willen lezen.

Figuur 3.9 Percentages stelling: “Op basis van dit filmpje zou ik een van de boeken willen lezen”.

Er is dus een duidelijk verschil te zien tussen de waardering voor het aanprijzen van de boeken en het daadwerkelijk willen lezen van de boeken. Waar meer dan de helft van de leerlingen aangaf het leuk te vinden dat de studenten een boek aanprezen, gaf vervolgens bijna de helft van de leerlingen aan niet van plan te zijn een van de aangeprezen boeken te lezen.

3.3 Fase 3

De volledige codeerschema's met het aantal keer dat de codes voorkomen in de teksten staan in Bijlage 7.10 en 8.11.

3.3.1 Groep 1

Veranderde perceptie

Van de 61 leerlingen geven 44 leerlingen (72,1%) aan dat hun beeld van de studie Nederlands na het bekijken van het filmpje niet is veranderd (zie Tabel 3.19). Leerling 12 zegt: *“Sinds het maken van de eerste opdracht en het kijken van het filmpje is mijn mening over de studie Nederlands niet veranderd”*. Leerling 13 schrijft ook dat zijn mening hetzelfde is gebleven: *“Ik kan me niet heel veel meer herinneren van de filmpjes die ik heb gezien over de universitaire studie Nederlandse Taal en Cultuur. Er is dan ook niet veel veranderd aan mijn mening over en mijn zicht op deze studie”*.

Bijna 30% van de leerlingen geeft aan dat de mening wel ten opzichte van de studie wel veranderd is. Leerling 35 schrijft: *“Aan de hand van het filmpje van de studenten is mijn mening over de studie Nederlandse Taal en Cultuur wel degelijk veranderd”*. 14 leerlingen (23%) geven aan dat ze meer informatie en een beter beeld van de studie hebben gekregen. Leerling 35 vult aan: *“Het filmpje heeft mij dus een stuk wijzer gemaakt”*. Daarnaast vertelt Leerling 35: *“Het filmpje heeft me wel goed geïnformeerd en mijn idee over de studie Nederlands is positief veranderd”*.

De veranderde percepties zijn niet allemaal positief, zoals bij Leerling 35. In Tabel 3.20 is te zien dat bij 14,8% van alle leerlingen is de perceptie positief veranderd. Dat betekent dat bij meer dan de helft van de leerlingen van wie de perceptie is veranderd, die perceptie positief is veranderd.

Leerling 31: *“Het lijkt me een leukere studie en ook een stuk nuttiger”*. Ook Leerling 47 is positief:

“Ik begin namelijk de studie Nederlands meer interessant te vinden (door het filmpje)”. Leerling 30 geeft aan dat hij door de informatie uit het filmpje meer interesse heeft in de studie: “Door de filmpjes ben ik te weten gekomen dat de studie zeer creatief is, dat wist ik voorheen niet. Daardoor lijkt de studie mij leuker dan dat ik er eerst over dacht”.

Tevens geven 5 leerlingen (8,2% van alle leerlingen, 29,4% van de subgroep) aan dat voor hen hun mening over de studie negatief veranderd is. Leerling 33 schrijft: “Mijn interesse in de studie Nederlands is na het zien van de filmpjes van studenten gedaald”. Leerling 11 is ook niet positief beïnvloed: “De uitleg over literatuur en letterkunde heeft mij eigenlijk een klein beetje doen afschrikken van de studie”. Daarnaast geeft 4,9% van alle leerlingen (en daarmee 11,8% van de leerlingen bij wie de perceptie is veranderd) aan dat het filmpje wel iets veranderd heeft, maar er wordt niet gespecificeerd of die verandering positief of negatief is.

Tabel 3.19 Frequentie en percentages: verandering perceptie

	Frequentie	Percentages
	Perceptie	Totale groep (61 leerlingen)
Niet veranderd	44	72,1%
Wel veranderd	17	27,9%

Tabel 3.20 Frequentie en percentages: veranderde perceptie

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Perceptie	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep wel veranderd (17 leerlingen)
Positief	9	14,8%	52,9%
Negatief	5	8,2%	29,4%
Neutraal	3	4,9%	11,8%

Nut studie

In Tabel 3.21 is te zien dat bijna 80% van de leerlingen de studie nuttig vindt. Leerling 51 beredeneert dit als volgt: “Ik vind de studie Nederlands wel nuttig omdat er verdiept wordt in de Nederlandse taal en de beroepen die je met de studie kunt uitoefenen zijn ook heel belangrijk (leraar bijvoorbeeld)”.

Iets meer dan 20% van de leerlingen vindt de studie Nederlands niet nuttig. Volgens Leerling 58 is de studie niet nuttig, want “je leert dingen die je niet echt nodig hebt in de toekomst denk ik”.

Tabel 3.21 Frequentie en percentages: nut

	Frequentie	Percentages
	Waardering	Totale groep (61 leerlingen)
Wel nuttig	48	78,7%
Niet nuttig	13	21,3%

Waardering studie

Bijna 80% van de leerlingen denkt de studie niet leuk te vinden (zie Tabel 3.22). Na het zien van het filmpje, stelt Leerling 19: “*De studie lijkt me nog steeds niet leuk*”. Leerling 24 geeft het volgende aan over de studenten: “ [...] hebben mij niet meer motivatie gegeven om naar de studie Nederlands te kijken en wellicht als een studie keuzen te overwegen”.

Daarnaast zijn er 13 leerlingen (21,3%) die de studie Nederlands positief waarderen. Leerling 28 schrijft: “*De studenten waren erg enthousiast over de studie. Hoe ze het vertelden klonk het zeker als een leuke opleiding*”. Leerling 36 zegt het filmpje informatief te vinden, waardoor ze positief naar de studie is gaan kijken: “*Het filmpje heeft me meer inzicht gegeven over het deel dat ik interessant vind aan de studie, waardoor de universitaire studie Nederlands mij leuker lijkt dan hiervoor*”.

Tabel 3.22 Frequentie en percentages: waardering

	Frequentie	Percentages
	Waardering	Totale groep (61 leerlingen)
Negatief	48	78,7%
Positief	13	21,3%

3.3.2 Groep 2

Inhoud studie Nederlands

In Tabel 3.23 is te zien dat drie kwart van de 63 leerlingen denkt dat literatuur (literaire analyse en literaire stromingen) een belangrijk onderdeel is in de studie Nederlands. Leerling 61 geeft aan: “*Ik denk dat je veel literatuur boeken moet lezen en daar opdrachten over moet maken of er recensies over moet schrijven*”. Leerling 16 verwacht dit ook: “*Veel lezen en literatuur*”. Daarnaast verwacht bijna de helft dat je veel boeken moet lezen, zegt ook Leerling 61: “*Ik denk dat je veel literatuurboeken moet lezen*”.

Bijna 62% van de leerlingen verwacht dat taalkunde terugkomt in de studie en 41,3%

verwacht dat taalbeheersing terugkomt. Zo ook Leerling 18: *“Ik verwacht dat er meer verdieping gaat komen over wat taal is, hoe gaan mensen met taal om en wat zijn de effecten van taal”*.

Daarnaast verwacht bijna 40% van de leerlingen dat geschiedenis wordt behandeld in de studie. Ze noemen onder andere geschiedenis op het gebied van taal: *“Ook denk ik dat je leert hoe vroeger de taal werd gebruikt”* (Leerling 8). Ook geschiedenis op het gebied van literatuur en het aspect cultuur (20,6%) wordt verwacht door onder andere Leerling 13: *“Universitair Nederlands lijkt mij geleuter om literaire geschiedenis en misschien wat culturele mikmak”*.

Leerlingen verwachten dat teksten schrijven een onderdeel is van de studie (14,3%), net als grammatica (4,8%). Slechts één iemand verwacht dat spelling onderdeel is van de studie Nederlands. 19 leerlingen (30%) geven aan dat ze door het filmpje een beter beeld hebben gekregen.

Tabel 3.23 Frequentie en percentages: inhoud studie

	Frequentie	Percentages
	Inhoud studie	Totale groep (63 leerlingen)
Literatuur	48	76,2%
Taalkunde	39	61,9%
Boeken lezen	29	46%
Taalbeheersing	26	41,3%
Geschiedenis	25	39,7%
Cultuur	13	20,6%
Teksten schrijven	9	14,3%
Grammatica	3	4,8%
Spelling	1	1,6%

Aspecten schoolvak Nederlands

65% van de leerlingen verwacht dat het literaire deel (literatuurgeschiedenis en verhaalanalyse) van het schoolvak Nederlands terugkomt in de universitaire studie (zie Tabel 3.24). Leerling 56 legt uit: *“Ik denk dat de grootste samenligging ligt bij het literatuur onderzoeken, veel lezen en daar dan een mening over opbouwen”*.

Daarnaast denkt 36,5% dat leesvaardigheidsaspect terugkomt in de studie en denkt 30,2% dat schrijfvaardigheid terugkomt in de studie. Leerling 62 verwacht beide aspecten: *“Ik denk dat vooral het tekst verklaren en het schrijven van betogen terugkomt in de studie”*. Leerling 19 sluit zich hierbij aan: *“Ik denk dat de studie Nederlands vooral veel over tekstbegrip en -verklaring gaat en daarom denk ik dus ook dat de aspecten zoals essays schrijven terug komen in de studie”*.

17,5% van de leerlingen verwacht dat grammatica terugkomt en 14,3% verwacht dat spelling terugkomt. Zo zegt Leerling 45: *“Ook wel een beetje spelling, grammatica etc...”*. 12,7% verwacht dat

sprekvaardigheid terugkomt in de studie en 11,1% verwacht dat argumentatie terugkomt. Ten slotte geeft 34,9% van de leerlingen aan dat ze verwachten dat de universitaire studie een verdieping is van het schoolvak Nederlands: *“Ik denk dat de studie Nederlands op de universiteit verder ingaat op verschillende aspecten van de Nederlandse taal”* (Leerling 49).

Tabel 3.24 Frequentie en percentages: aspecten schoolvak

	Frequentie	Percentages
	Aspect schoolvak	Totale groep (63 leerlingen)
Literaire deel	41	65,1%
Leesvaardigheid	23	36,5%
Verdiepend	22	34,9%
Schrijfvaardigheid	19	30,2%
Grammatica	11	17,5%
Spelling	9	14,3%
Spreekvaardigheid	8	12,7%
Argumentatie	7	11,1%

Beroepen

Zoals te zien is in Tabel 3.25 verwacht 92,1% van de leerlingen dat je docent kunt worden nadat je de universitaire studie Nederlands hebt afgerond. Leerling 12 zegt: *“Docent worden is het enige waar ik aan kan denken”*.

81% verwacht dat je journalist kunt worden met de studie en 35% van de leerlingen verwacht dat je schrijver kunt worden en 22% verwacht dat je vertaler kunt worden. Leerling 44 verwacht: *“Je kunt [...] iets meer met schrijven doen, bijvoorbeeld de beroepen schrijver, journalist of vertaler”*.

Ook verwacht 11,1% dat je politicus kunt worden: *“of je gaat de politiek in”* (Leerling 57). Daarnaast denkt 41,3% dat je veel verschillende beroepen kunt uitoefenen, terwijl 12,7% verwacht dat je weinig beroepskeuze hebt en ook 12,7% geen idee heeft wat je kunt worden.

Tabel 3.25 Frequentie en percentages: beroepen

	Frequentie	Percentages
	Beroep	Totale groep (63 leerlingen)
Docent	58	92,1%
Journalist	51	81%

Schrijver	35	55,6%
Vertaler	14	22,2%
Politicus	7	11,1%

Nut studie

Bijna 90% van de leerlingen vindt de studie Nederlands nuttig (zie Tabel 3.26). Daarbij geeft 66,7% van alle leerlingen en drie kwart van de leerlingen die de studie nuttig vinden aan dat taal belangrijk is (zie Tabel 3.27). Leerling 21: *“Het is erg belangrijk dat iedere ‘Nederlander’ goed en netjes ABN kan spreken en goed Nederlands kan schrijven”*. 33,3% van alle leerlingen (en een achtste van de subgroep) geeft aan dat het handig is in het dagelijks leven: *“Het lijkt me niet alleen handig om een baan te krijgen zoals veel andere studies maar het lijkt me ook handig in het dagelijks leven”* (Leerling 48). 30,2% van alle leerlingen (en 33,9% van de subgroep) vindt de studie vooral nuttig voor het onderwijs, net als Leerling 2: *“Jazeker, er zijn nog altijd Nederlandse docenten nodig in de toekomst zodat het vak Nederlands bestaan blijft”*.

11,1% van de leerlingen vindt de studie Nederlands niet nuttig. In Tabel 3.28 is te zien dat 3 leerlingen vinden dat het niet nuttig is, omdat je de taal al spreekt. Daarnaast zijn er 3 leerlingen die aangeven dat de beperkte beroepskeuze maakt dat de studie niet nuttig is: *“Om eerlijk te zijn zou ik niet veel beroepen kunnen bedenken bij een studie Nederlands. Het lijkt me daarom ook geen nuttige studie”* (Leerling 51). Leerling 32 geeft, net als één ander, aan dat de studie niet nuttig is om bij te dragen aan de maatschappij: *“Als ik eerlijk ben dan moet ik zeggen van niet, ik snap niet wat je ermee kunt doen om uiteindelijk een steentje bij te dragen aan de maatschappij”*.

Tabel 3.26 Frequentie en percentages: nut

	Frequentie	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)
Wel nuttig	56	88,9%
Niet nuttig	7	11,1%

Tabel 3.27 Frequentie en percentages: argumenten wel nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)	Subgroep wel nuttig (56 leerlingen)
Taal belangrijk	42	66,7%	75%
Dagelijks leven	21	33,3%	37,5%
Onderwijs	19	30,2%	33,9%

Tabel 3.28 Frequentie en percentages: argumenten niet nuttig

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Nut	Totale groep (63 leerlingen)	Subgroep niet nuttig (7 leerlingen)
Je kunt het al	3	4,8%	42,9%
Beperkte beroepskeuze	3	4,8%	42,9%
Niet nuttig voor de maatschappij	2	3,2%	28,6%

Waardering studie

Zoals te zien is in Tabel 3.29 waardeert 49% van de leerlingen de studie negatief. Deze leerlingen verwachten niet dat ze de studie leuk vinden. Daarbij geeft 55% van deze leerlingen en 42,9% van alle leerlingen aan dat ze andere interesses hebben dan de Nederlandse taal en cultuur en zegt 6,1% van deze subgroep dat ze de taal al spreken (zie Tabel 3.30). Zo ook Leerling 16: *“Totaal niet. Nederlands is een taal die ik al ken, en ik heb geen behoefte om alle kleine details te weten over hoe je de perfecte zin maakt als iedereen mij ook begrijpt zonder dat. Het is misschien wel een uitdaging, maar het niet waard. Ik koos een NT/NG richting om in de natuurwetenschap te gaan, niet om NL te gaan studeren”*. 12,2% van de leerlingen die de studie negatief waarderen, zegt dat de studie moeilijk ze de studie moeilijk lijkt. 15,9% van de leerlingen begrijpt wel dat andere mensen de studie leuk vinden.

22,2% van de leerlingen denkt dat de studie leuk is. Deze leerlingen geven geen concrete redenen waarom ze de studie leuk lijkt. Leerling 1 zegt wel: *“Om te weten het antwoord op de vraag of jij Nederlands leuk vindt, dan moet je meer over het vak en de studie Nederlands lezen en wat de studie Nederlands inhoudt. Dus niet zomaar zeggen de studie Nederlands is erg saai zonder dat je er meer over probeert te weten”*.

Tabel 3.29 Frequentie en percentages: waardering

	Frequentie	Percentages
	Waardering	Totale groep (63 leerlingen)
Negatief	49	77,8%
Positief	14	22,2%

Tabel 3.30 Frequentie en percentages: argumenten negatieve waardering

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Waardering	Totale groep (63 leerlingen)	Subgroep negatieve waardering (49 leerlingen)
Andere interesses	27	42,9%	55,1%
Moeilijk	6	9,5%	12,2%
Je kunt het al	3	4,8%	6,1%

3.4 Vergelijking resultaten

In deze paragraaf zijn de resultaten van groep 1 uit fase 1 en fase 3 vergeleken, om de bijdrage van de interventie aan de perceptie van leerlingen te bekijken. De volledige coderingsschema's van groep 1 en groep 2 zijn te vinden in Bijlage 7.10 en Bijlage 7.11

3.4.1 Groep 1 fase 1 en 3

Nut studie

In Tabel 3.31 is te zien dat het aantal leerlingen dat de studie nuttig vindt na het bekijken van het filmpje met meer dan 10% is gestegen. Daarbij is het aantal leerlingen dat de studie niet nuttig vindt gedaald met 5%. In fase 1 had niet iedereen van groep 1 aangegeven of de studie wel of niet nuttig gevonden werd, waardoor de absolute aantallen niet overeenkomen. Toch is te zien dat het aantal leerlingen dat de studie nuttig vindt, is gestegen en het aantal dat de studie niet nuttig vindt, is gedaald. Na het uitvoeren van de chi-kwadraattoets op deze aantallen bleek echter dat deze verschillen niet significant zijn ($p = .394$).

Tabel 3.31 Frequentie en percentages: nut – fase 1 en 3

	Frequentie	Percentages	Frequentie	Percentages
	Fase 1		Fase 3	
Wel nuttig	41	67,2%	48	78,7%

Niet nuttig	16	26,2%	13	21,3%
--------------------	----	-------	----	-------

Waardering studie

Het aantal leerlingen dat de studie positief waardeert is gestegen van 14,8% in fase 1 naar 21,3% in fase 3 (zie Tabel 3.32). Het aantal leerlingen dat de studie negatief waardeert is gedaald van 85,2% naar 78,7%. Na het uitvoeren van de chi-kwadraattoets bleek dat deze verschillen niet significant zijn ($p = .346$).

Ter verduidelijking zijn Tabel 3.19 en Tabel 3.20 nogmaals opgenomen in deze paragraaf, omdat in deze tabellen goed is te zien hoeveel procent een positieve verandering heeft doorgemaakt. 14,8% van de leerlingen geeft aan positiever over de studie te denken na het bekijken van het filmpje dan in fase 1. Dit is meer dan de 6,5% die positiever over de studie dacht in fase 3 dan in fase 1, maar bij de leerlingen die aangeven dat hun mening positief is veranderd, zijn ook leerlingen die al positief waren over de studie, maar nu nóg positiever zijn. Daarnaast zijn er leerlingen die aangeven dat hun perceptie negatief is veranderd, maar dat zijn leerlingen die in eerste instantie al negatief waren over de studie en nu nóg negatiever zijn.

Tabel 3.32 Frequentie en percentages: waardering – fase 1 en 3

	Fase 1		Fase 3	
Negatief	52	85,2%	48	78,7%
Positief	9	14,8%	13	21,3%

Tabel 3.19 Frequentie en percentages: verandering perceptie

	Frequentie	Percentages
	Perceptie	Totale groep (61 leerlingen)
Niet veranderd	44	72,1%
Wel veranderd	17	27,9%

Tabel 3.20 Frequentie en percentages: verandering perceptie

	Frequentie	Percentages	Percentages
	Perceptie	Totale groep (61 leerlingen)	Subgroep wel veranderd (17 leerlingen)
Positief	9	14,8%	52,9%
Negatief	5	8,2%	29,4%
Neutraal	3	4,9%	11,8%

4. Conclusie

In deze scriptie stond de volgende hoofdvraag centraal: Hoe percipiëren leerlingen uit 4 en 5 vwo de academische studie Nederlands en in hoeverre kan die perceptie veranderd worden door studenten Nederlands een rol te geven in lessen Nederlands in de bovenbouw vwo? Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van de vooraf opgestelde deelvragen en de daarmee corresponderende hypotheses en de resultaten die hierboven zijn beschreven.

4.1 Deelvraag 1: perceptie schoolvak

Hoe percipiëren de leerlingen het schoolvak Nederlands?

De meningen over het schoolvak Nederlands zijn verdeeld. Een derde van de leerlingen is positief over het vak, 40% vindt het schoolvak niet leuk en 27% zegt neutraal te zijn over het schoolvak. De helft van de leerlingen vindt lezen en literatuur leuk, terwijl de andere helft (verplicht) lezen en literatuur niet leuk vindt.

Drie kwart van de leerlingen vindt de studie nuttig, omdat het belangrijk is in het dagelijks leven en voor andere vakken gebruikt kan worden. Dit sluit aan bij het utilitair paradigma, waarbij het belangrijkste doel van het onderwijs participatie in de maatschappij is (Hulshof et al., 2015). Uit deze resultaten spreekt een positiever beeld dan uit het onderzoek van Prinsen et al. (2018). Uit dat onderzoek blijkt dat maar een derde van de vwo-leerlingen het vak nuttig vindt, terwijl uit deze resultaten blijkt dat drie kwart van de leerlingen het vak nuttig vindt. Hierbij moet worden opgemerkt dat het huidige onderzoek is uitgevoerd op één school en de leerlingen wisten dat de docent de teksten kon lezen, waardoor de leerlingen wellicht sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven. De leerlingen die het schoolvak niet nuttig vinden, vinden leren over (literatuur)geschiedenis niet relevant en zeggen dat les krijgen over een taal die je al spreekt geen zin heeft.

De leerlingen zijn ook verdeeld over de moeilijkheidsgraad van het vak. Zo vindt 38,1% het vak moeilijk, tegenover 31,8% die het vak makkelijk vindt en 30,2% die het vak qua moeilijkheid neutraal beoordeelt. Dit correspondeert niet met de resultaten van Prinsen et al. (2018), waaruit blijkt dat vrijwel geen enkele vwo-er Nederlands een moeilijk vak vindt. Dit kan te maken hebben met het lesprogramma dat de leerlingen hebben gevolgd, omdat de lessen door de sectie worden vormgegeven en sterk afwijken van het lesprogramma dat de leerlingen gewend zijn in de onderbouw.

Hiermee is hypothese 1 deels bevestigd. Leerlingen waarderen het schoolvak in ieder geval niet overwegend positief, net als Prinsen et al. (2018) en Van Asseldonk (2019) concluderen. De leerlingen vinden het schoolvak over het algemeen wél nuttig, in tegenstelling tot in het onderzoek van Prinsen et al. (2018).

4.2 Deelvraag 2: perceptie studie

Hoe percipiëren de leerlingen de academische studie Nederlands?

De leerlingen verwachten dat letterkunde (boeken lezen, verhaalanalyse en literatuurgeschiedenis) een dominante rol speelt in de academische studie Nederlands. Ze verwachten dan ook dat het literaire deel van het schoolvak vooral terugkomt in de studie. Veel leerlingen verwachten dat een groot onderdeel van de studie het schrijven van teksten is, net zoals in het schoolvak. Over taalkunde en taalbeheersing wordt nauwelijks gesproken en ook leesvaardigheid speelt volgens de leerlingen geen grote rol in de academische studie Nederlands. Dit kan deels verklaard worden door het lesprogramma van de leerlingen. De focus van dit programma ligt sterk op literatuur en schrijfvaardigheid en aspecten als leesvaardigheid en taalvaardigheid komen bij deze jaarlagen nauwelijks aan de orde. Dit zou kunnen betekenen dat de inhoud van het curriculum van het schoolvak bepalend is voor de beeldvorming van de studie.

Bijna iedere leerling verwacht dat je docent Nederlands kunt worden nadat je de academische studie Nederlands hebt afgerond, zoals het onderzoek van Levende Talen (2014) ook uitwees. Daarnaast zijn er ook veel leerlingen die verwachten dat je schrijver kan worden, van zowel boeken en gedichten als journalistieke stukken. Ook worden de beroepen politicus en vertaler genoemd. Wat dat betreft corresponderen deze resultaten niet helemaal met het onderzoek van Levende Talen (2014), omdat de leerlingen een breder beeld hebben van de beroepsperspectieven dan Levende Talen had verwacht. Bijna een derde van de leerlingen gaf zelfs aan te verwachten dat je veel verschillende beroepen kon uitoefenen na het afronden van de studie. Geen enkele leerling heeft beroepen binnen het bedrijfsleven of in bestuurstaken genoemd, terwijl deze beroepen over het algemeen gezien worden als de beroepen waarmee veel geld verdiend kan worden en belangrijk zijn voor de economie. Dit kan ook een reden zijn dat de leerlingen de studie over het algemeen niet zouden willen kiezen.

Twee derde van de leerlingen vindt dat de studie Nederlands nuttig is, omdat taal volgens hen belangrijk is en je het nodig hebt in je dagelijks leven. Ook vinden leerlingen dat de studie vooral nuttig is, omdat het belangrijk is dat er wordt onderwezen in dit vak. Dit correspondeert met de verwachtingen die de leerlingen hebben wat betreft beroepskeuze: vooral het onderwijs komt daar naar voren.

De leerlingen die het vak niet nuttig vinden, vinden het niet nodig om een taal te studeren die ze al beheersen. Ze geven aan dat ze de taal al voldoende spreken en schrijven na het afronden van de middelbare school, waardoor het niet nodig is je daar nog meer in te verdiepen.

De meeste leerlingen verwachten dat ze de studie niet leuk zullen vinden. Ze geven aan andere interesses te hebben, dat ze Nederlands moeilijk vinden en dat je de taal al spreekt. Wel snappen veel leerlingen dat andere mensen de studie leuk vinden. Het kleine percentage dat de studie wel leuk lijkt, zegt interesse te hebben in taal en literatuur. Deze bevindingen komen overeen met het onderzoek van Prinsen et al. (2018) en Van Rooij & Janssen (2014), die verwachten dat het beeld van leerlingen over de academische studie Nederlands niet positief is.

Op basis hiervan kunnen we concluderen dat ook hypothese 2 deels is bevestigd: de leerlingen verwachten allemaal dat je docent kunt worden na het afronden van de studie, maar geven ook nog veel andere beroepsopties. Net zoals verwacht, is het beeld dat de leerlingen over de academische studie overwegend negatief.

4.3 Deelvraag 3: veranderde perceptie

In hoeverre draagt een interventie met studenten Nederlands bij aan een positievere perceptie van de leerlingen over de academische studie Nederlands?

Na de interventie geeft drie kwart van de leerlingen uit groep 1 aan dat hun beeld van de studie Nederlands niet is veranderd. Een kwart van de leerlingen geeft aan dat het beeld over de studie Nederlands wél is veranderd. Daarvan geeft de meerderheid aan dat hun beeld positief is veranderd. De andere leerlingen zeggen dat hun beeld negatief is veranderd. Ook zegt een aantal leerlingen dat hun beeld wel is veranderd, maar niet beduidend positief of negatief. Daarbij geeft een groot aantal leerlingen aan dat ze door de interventie meer informatie en een beter beeld over de studie hebben gekregen.

Het aantal leerlingen uit groep 1 dat de studie nuttig vindt, is gestegen met meer dan 10%. Daarnaast waarden meer leerlingen uit groep 1 de studie positief na de interventie dan voor de interventie. Dit correspondeert met het gegeven dat een aantal leerlingen aangeeft dat hun beeld over de studie positief is veranderd na de interventie.

De verschillen tussen fase 1 en fase 3 bleken na een statistische toets echter niet significant te zijn. Er is dus geen correlatie tussen de fasen en *nut* en *waardering*. Daaruit kan geconcludeerd worden dat één keer een filmpje laten zien op het niveau van twee klassen niet leidt tot veranderingen. Echter, dit onderzoek laat zien dat individuele leerlingen wél van perceptie kunnen veranderen na deze interventie.

Hypothese 3 wordt dus enigszins bevestigd: er zijn leerlingen die positiever zijn gaan denken over de studie, maar de verschillen op klassenniveau zijn niet significant. Wel waren de leerlingen zeer positief over de studenten uit het filmpje, zoals op basis van het onderzoek van Stokmans (2013) verwacht werd.

Het aanprijzen van de boeken werd positief gewaardeerd door de leerlingen, zoals verwacht door Pitcher et al. (2007) en Ülper (2011). Bijna de helft van de leerlingen gaf echter aan de boeken niet te willen gaan lezen, dus de hulp die volgens Pitcher et al. (2007) en Ülper (2011) motiverend werkt, werkte voor deze leerlingen niet per se motiverend.

4.4 Hoofdvraag: bijdrage interventie studenten

Hoe percipiëren leerlingen uit 4 en 5 vwo de academische studie Nederlands en in hoeverre kan die perceptie veranderd worden door studenten Nederlands een rol te geven in lessen Nederlands in de bovenbouw vwo?

Uit dit onderzoek blijkt dat het inzetten van de studenten Nederlands in lessen Nederlands in de bovenbouw vwo een (bescheiden) bijdrage kan leveren aan de verandering in perceptie over de academische studie Nederlands van leerlingen. Bijna een derde van de leerlingen geeft aan dat de perceptie veranderd is. Voor een klein aantal leerlingen is die perceptie positiever geworden dan voor de interventie. Daarnaast blijkt dat een groot deel van de leerlingen vindt dat het filmpje in ieder geval heeft gezorgd voor een beter beeld van de studie.

5. Discussie

5.1 Limitaties

De eerste limitatie van dit onderzoek ontstond door de uitbraak van het Coronavirus. Door de situatie rondom de COVID 19-uitbraak waren de middelbare scholen tot en met 1 juni 2020 gesloten.

Vanwege een brand op het Kandinsky College bleef de school gesloten tot en met 14 juni. Dit had invloed op dit onderzoek, aangezien dat in eerste instantie gericht was op een fysiek bezoek van studenten in de klas. Dit is opgelost door online een interventie plaats te laten vinden, gericht op informatievoorziening over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. In het vervolg zou het aan te raden zijn de interventie wél in de klas plaats te laten vinden, zodat leerlingen persoonlijker kunnen worden benaderd en vragen kunnen stellen. Wellicht leidt dat bij een groter deel van de leerlingen tot een verandering in perceptie.

De tweede limitatie had ook te maken met het feit dat de leerlingen niet fysiek in de klas zaten. Bij fase 1 werd aan groep 1 gevraagd wat hun ideeën over de studie Nederlands waren. Het idee was dat leerlingen zonder verder informatie hun eigen ideeën op papier zetten. De leerlingen moesten deze opdracht nu zelfstandig maken, waardoor ze op internet op konden zoeken wat de studie inhield. Dit is te voorkomen in een klassensetting, omdat de docent dan toezicht kan houden.

Zoals in de conclusie ook al is benoemd is het mogelijk dat de leerlingen sociaal wenselijke teksten hebben geschreven, omdat ze wisten dat hun docent mee kon lezen. In het vervolg is het van belang dat de docenten de teksten van de leerlingen niet kunnen bekijken en dat de leerlingen dat weten, zodat de leerlingen volledig eerlijk hun mening op papier kunnen zetten.

Ook is het aannemelijk dat het lesprogramma van een school veel invloed heeft op de perceptie van leerlingen over zowel het schoolvak als de studie Nederlands. Zo is in het huidige onderzoek te zien dat veel leerlingen de nadruk leggen op literatuur en schrijfvaardigheid. Dit komt waarschijnlijk doordat het lesprogramma bij Nederlands in de bovenbouw van het vwo op het Kandinsky College vooral betrekking heeft op deze twee domeinen. Voor een beter beeld is het van belang om het onderzoek uit te voeren op verschillende scholen, zodat er een beeld ontstaat van leerlingen met verschillende lesprogramma's.

Daarnaast heeft het aanprijzen van de boeken door studenten wellicht gezorgd voor de nadruk die de leerlingen leggen op literatuur. Er is gekozen voor het aanprijzen van de boeken, zodat het filmpje voor de leerlingen niet voelde als een reclamepraatje, maar voor hen ook relevant was. Om te voorkomen dat leerlingen (onbewust) nadruk leggen op literatuur door het filmpje, moet in het vervolg het filmpje op meerdere manieren relevant worden gemaakt voor de leerlingen. Dit kan bijvoorbeeld door het te koppelen aan het domein spreekvaardigheid en presentatievaardigheid.

Ook is het achteraf jammer dat de eerder geschreven tekst over het schoolvak van groep 2 niet mee is genomen in hun tekst over de studie. Het was goed mogelijk geweest om te vragen of hun beeld van de studie overeenkomt met hun visie op het schoolvak.

Als laatste is het waardevol om in het vervolg kwalitatief onderzoek (zoals in het huidige

onderzoek hoofdzakelijk is gedaan) te combineren met kwantitatief onderzoek. Zo zouden de leerlingen naast het schrijven van de teksten ook vragenlijsten in kunnen vullen, zodat deze kwantitatieve data statistisch geanalyseerd kunnen worden en de kwalitatieve data kunnen ondersteunen.

5.2 Implementatie onderwijs

Door studenten Nederlands een rol te geven in de lessen Nederlands op de middelbare school, zal het leeuwendeel van de leerlingen niet anders over de studie Nederlands gaan denken – zo laat dit onderzoek zien. Toch toont het onderzoek óók aan dat er positieve veranderingen in perceptie optreden bij individuele leerlingen, op basis van slechts één filmpje. Dat maakt het belangrijk om nader onderzoek te doen, ook binnen de school, naar de manier waarop studenten ingezet kunnen worden om leerlingen te enthousiasmeren voor de neerlandistiek, zeker met het oog op het teruglopende aantal studenten Nederlands op de Nederlandse universiteiten. Het bezoek van deze studenten kan worden gekoppeld aan LOB-activiteiten, waarbij leerlingen zich oriënteren op hun vervolgstudie en loopbaan.

Het moet daarom nogmaals benadrukt worden dat domein F, ‘Oriëntatie op studie en beroep’, niet ingevuld is in het examenprogramma bij het schoolvak Nederlands. Interventies zoals die in dit onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan het invullen van dit domein door docenten. Wellicht kan dit ook zorgen voor een beter wetenschappelijk imago van het schoolvak Nederlands. De *Teachers in Residence* van de Radboud Universiteit publiceerden in juli 2020 een boekje met concrete tips, handreikingen en lesmateriaal om een brug te slaan tussen taallessen in het vo en de universitaire opleidingen. *Het vergeten examendomein. Oriëntatie op studie en beroep in de vakles* gaat over het belang van Domein F. Deze scriptie benadrukt ook dat dit domein van belang is en kan een bijdrage leveren aan deze brochure.

6. Bibliografie

- Asseldonk, A. van, & Coppen, P.A. (2019). Het schoolvak Nederlands: écht zo saai? In: *Levende Talen Tijdschrift*, 88, 11.
- Bax, S., & Nederlands, M. (2018). *Visie op de toekomst van het curriculum Nederlands*.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom.
- Boele, O., & Fortuin E. (2008). Echte talenstudies brokkelen af. In: *NRC Handelsblad*.
- Brouwers, N. (2019). *Welk boek zullen we eens lezen? Onderzoek naar de leesattitude en boekkeuze (voor de leeslijst) van vierdejaars havo- en vwo-leerlingen na aanprijzing van boeken door een bibliotheekmedewerker*. Radboud Universiteit Nijmegen: Master Letterkunde.
- Bonset, H. (2017). [Enkele zorgwekkende beweringen aangaande het schoolvak Nederlands. Neerlandistiek.nl, 12-7-2017.](https://neerlandistiek.nl/2017/07/12/enkele-zorgwekkende-beweringen-aangaande-het-schoolvak-nederlands/)
- CBS (2017). STATLINE: VO; leerlingen, onderwijssoort in detail, leerjaar 2016.
- Coppen, P.A. (2018). [De meesterschapsteams over een nieuw curriculum. Neerlandistiek.nl, 11-2-2018.](https://neerlandistiek.nl/2018/02/11/de-meesterschapsteams-over-een-nieuw-curriculum/)
- Dera, J. (2019). *De praktijk van de leeslijst. Een onderzoek naar de inhoud en waardering van literatuurlijsten voor het schoolvak Nederlands op havo en vwo*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers – maximizing impact on learning*. Londen/NewYork: Routledge
- Hulshof, H., Kwakernaak, E., & Wilhelm, F. (2015). *Geschiedenis van het talenonderwijs in Nederland. Onderwijs in de moderne talen van 1500 tot heden*. Groningen: Passage.
- Jaspaert, K. (2006). *Onderwijs Nederlands tussen gisteren en morgen*. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Kalff, G. (1893). *Het onderwijs in de moedertaal*. Amsterdam: J. H. de Bussy.
- KNAW (2019). *Nederlands verdient meer. Hoe de aantrekkelijkheid van de studie te vergroten*. Amsterdam, KNAW.
- Meesterschapsteams Nederlands (2016). *Manifest Nederlands op school*. Geraadpleegd via <https://vakdidactiekgw.nl/wp-content/uploads/2016/01/Manifest-Nederlands-opSchool.pdf>
- Meesterschapsteam Nederlands (2018). *Visie op de toekomst van het schoolvak Nederlands*. Geraadpleegd via <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/2018/02/10/visiestuk-meesterschapsteams-nederlands-voor-curriculum-nu/>
- Oberon (2016). *Lees- en literatuuronderwijs in havo/vwo*. Amsterdam: Stichting Lezen.

- Pitcher, S. M., Albright, L. K., DeLaney, C. J., Walker, N. T., Seunarinensingh, K., Mogge, S., Headley, K.N., Ridgeway, V.G., Peck, S., Hunt, R., & Dunston, P.J. (2007). Assessing adolescents' motivation to read. In: *Journal of adolescent & adult literacy*, 50(5), 378-396.
- Prinsen, S., Witte, T., & Suhre, C. (2018). Imago en inhoud van het schoolvak Nederlands. In : *Levende Talen Tijdschrift*, 19, 3, 26-35.
- Rooij, E. van en Jansen, E. (2014). *Resultaten Pilottest Universiteitsvoorbereiding en Talentontwikkeling*. Groningen: Lerarenopleiding RUG.
- Radboud Universiteit Nijmegen (2020). *Het vergeten examendomein. Oriëntatie op studie en beroep in de vakles*.
- Rooij, E. van, & Jansen, E. (2014). *Resultaten Pilottest Universiteitsvoorbereiding en Talentontwikkeling. Schoolrapportage*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen
- Sahadat, I. en Mudde, T. Studie Nederlands loopt leeg. Tijd voor een reddingsplan. In: *De Volkskrant*. 30 oktober 2019. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/studie-nederlands-loopt-leeg-tijd-voor-een-reddingsplan~b7647f26/>
- SLO. Examenprogramma Nederlandse taal en literatuur havo/vwo, geraadpleegd via: <http://nederlands.slo.nl/bovenbouw-havo-vwo>
- Stokmans, M. (2013). Lezen in ons steeds veranderende samenleving: noodzaak en stimulering. In: *De aarzelende lezer over de streep. Recente wetenschappelijke inzichten*. Stichting Lezen reeks deel 22. Delft: Eburon.
- Stokmans, M.J.W. (2007). *Effectmeting van een leesbevorderingsproject: De casus Bazar*. Delft: Eburon.
- Ülper, H. (2011). The motivational factors for reading in terms of students. *Education & Educational Research*, 11 (2), 954-960. Geraadpleegd via: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/EJ927385.pdf>
- Ven, P.-H. van de. (1986). Klank, cultuur en communicatie: Opvattingen over het schoolvak Nederlands vanaf 1900. In: *Levende Talen*, 411, 275–280.
- Ven, P.-H. van de. (1986). *Honderd jaar kommer en kwel: Klachten over taalgebruik en taalonderwijs – Een bijdrage ter discussie*. Moer, 3, 2–11.
- VU Amsterdam. (2019). Afstudeerrichting ‘Literatuur en Samenleving: Nederlands’ wordt afgebouwd. In: *Nieuws & Pers. Vrije Universiteit Amsterdam*. Geraadpleegd via: <https://www.vu.nl/nl/nieuws-agenda/nieuws/2019/jan-mrt/bachelor-literatuur-en-samenleving-nederlands-wordt-afgebouwd.aspx>

Visser, J. (2016). Factcheck: 'Leerlingen vinden Nederlands een van de saaiste schoolvakken' In: *De Correspondent*. Geraadpleegd via: <https://decorrespondent.nl/3933/factcheck-leerlingen-vinden-nederlands-een-van-de-saaiste-schoolvakken/312488649-6ea38038>

Witte, T. (2008). *Het oog van de meester: een onderzoek naar de literaire ontwikkeling van HAVO- en VWO-leerlingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs*. Eburon Uitgeverij B.V., Delft.

Witte, T. (2009). Het juiste boek op het juiste moment deel 2. Wat bevordert een goede keuze? In: *Levende Talen Tijdschrift*, 5, 9-12.

Witte, T. (2017). Enkele zorgwekkende ontwikkelingen aangaande het schoolvak Nederlands. In: *Neerlandistiek voor de klas*. Geraadpleegd via: <https://www.neerlandistiek.nl/2017/06/enkele-zorgwekkende-ontwikkelingen-aangaande-het-schoolvak-nederlands/>

Opinie Parool (2014). 'Als taal kapitaal is, behoud dan de talenstudies voor Nederland'. In: *Het Parool*. Geraadpleegd via: <https://www.parool.nl/columns-opinie/als-taal-kapitaal-is-behoud-dan-de-talenstudies-voor-nederland~b1015d61/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

7. Bijlagen

7.1 Opdracht fase 1 – groep 1

Voor de docent:

Heel fijn dat je mee wilt werken aan mijn onderzoek. Het onderzoek bestaat uit drie fasen.

Fase 1: De leerlingen schrijven een tekst van ongeveer 250 woorden over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. Ze zetten aan de hand van een aantal richtvragen hun gedachten over de studie Nederlands op papier. Zie “voor de leerlingen” voor de begeleidende vragen. De vragen kun je delen via Zoom via PowerPoint. Het is van belang dat de leerlingen de tekst meteen inleveren, dus zorg ervoor dat ze dat **in** die les doen. Je kunt bijvoorbeeld Zoom aan laten staan en zeggen dat ze aan de slag moeten. De tekst wordt ingeleverd via Magister: ik zorg ervoor dat er een opdracht wordt aangemaakt waaraan jouw klas gekoppeld is.

Voor de leerlingen:

Opdracht fase 1

Schrijf een tekst van minimaal 250 woorden over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. De bedoeling is dat jij jouw gedachten over de studie Nederlands op papier zet. Misschien heb je hier al een heel goed beeld van, maar misschien ook niet. Het is belangrijk dat je de gedachten die hier al over hebt goed uitwerkt en uitlegt. Laat je gedachten de vrije loop gaan, maar beantwoord **in ieder geval** de volgende vragen:

- Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
- Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
- Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
- Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
- Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

7.2 Opdracht fase 1 – groep 2

Fase 1: De leerlingen schrijven een tekst van ongeveer 250 woorden over het schoolvak Nederlands. Ze geven hier aan de hand van een aantal richtvragen hun mening over het schoolvak Nederlands. Het is de bedoeling dat ze hun gedachten over het schoolvak op papier zetten. Zie “voor de leerlingen” voor de begeleidende vragen. De vragen kun je delen via Zoom via Powerpoint. Het is van belang dat de leerlingen de tekst meteen inleveren, dus zorg ervoor dat ze dat **in** die les doen. Je kunt bijvoorbeeld Zoom aan laten staan en zeggen dat ze aan de slag moeten. De tekst wordt ingeleverd via Magister: ik zorg ervoor dat er een opdracht wordt aangemaakt waaraan jouw klas gekoppeld is.

Voor de leerlingen:

Opdracht fase 1

Schrijf een tekst van minimaal 250 woorden over het schoolvak Nederlands. De bedoeling is dat jij jouw gedachten over het vak Nederlands op papier zet. Het is belangrijk dat je je gedachten hierover goed uitwerkt en uitlegt. Laat je gedachten de vrije loop gaan, maar beantwoord **in ieder geval** de volgende vragen:

- Wat vind je van het schoolvak Nederlands?
- Wat vind je het leukst aan het schoolvak Nederlands en waarom? Leg je antwoord uit.
- Wat vind je het minst leuk aan het schoolvak Nederlands en waarom? Leg je antwoord uit.
- Vind je het schoolvak Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
- Vind je het schoolvak Nederlands makkelijk of moeilijk? Leg je antwoord uit.

7.3 Filmpje fase 2

<https://youtu.be/hpNDW3aeNFY>

7.4 Vragenlijst fase 2

Q1 Ik vond het filmpje enthousiasmerend.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q2 Ik vond het filmpje informatief.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q3 Ik vond het filmpje interessant.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q4 Ik vond het filmpje plezierig.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q5 Ik vond het filmpje nuttig.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q6 Ik vond de studenten sympathiek.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q7 Ik vond het leuk dat de studenten een boek aanprezen.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q8 Op basis van dit filmpje zou ik een van de boeken willen lezen.

- ☐ Helemaal mee oneens (1)
- ☐ Beetje mee oneens (2)
- ☐ Neutraal (3)
- ☐ Beetje mee eens (4)
- ☐ Helemaal mee eens (5)

Q9 Welk boek zou je willen lezen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ De Engelenmaker (4)

☐ Geachte Heer M. (5)

☐ Het wordt spectaculair. Beloofd. (6)

☐ Ik wil geen van de boeken lezen. (7)

Q10 In welke klas zit je?

☐ 4 vwo (1)

☐ 5 vwo (2)

Q11 Wat is je gender?

☐ Man (1)

☐ Vrouw (2)

☐ Anders (3)

7.5 Opdracht fase 3 – groep 1

Voor de docent:

De leerlingen schrijven opnieuw een tekst van ongeveer 250 woorden over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. Ze zetten aan de hand van een aantal richtvragen hun gedachten over de studie Nederlands op papier. Zie “voor de leerlingen” voor de begeleidende vragen. De vragen kun je delen via Zoom via Powerpoint. Het is van belang dat de leerlingen de tekst meteen inleveren, dus zorg ervoor dat ze dat **in** die les doen. Je kunt bijvoorbeeld Zoom aan laten staan en zeggen dat ze aan de slag moeten. De tekst wordt ingeleverd via Magister: ik zorg ervoor dat er een opdracht wordt aangemaakt waaraan jouw klas gekoppeld is.

Voor de leerlingen:

Je hebt eerder een stuk tekst geschreven over de universitaire studie Nederlands, waarbij je jouw gedachten over de studie aan de hand van een aantal vragen op papier hebt gezet. Een tijdje geleden heb je een filmpje gezien van drie studenten die iets over de studie vertelden. Probeer dit filmpje in je achterhoofd te houden. Je gaat namelijk nogmaals een stuk tekst schrijven over de studie Nederlands. Je gaat je eigen tekst van de vorige keer teruglezen, denkt terug aan het filmpje van de studenten en schrijft opnieuw een tekst. Beantwoord daarbij in ieder geval de volgende vragen en refereer naar het filmpje dat je hebt gezien:

- Is er iets veranderd aan de manier waarop jij over de studie Nederlands dacht?
- Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
- Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
- Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
- Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
- Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

7.6 Opdracht fase 3 – groep 2

Voor de docent:

De leerlingen schrijven een tekst van ongeveer 250 woorden over de academische studie Nederlandse Taal en Cultuur. Ze zetten aan de hand van een aantal richtvragen hun gedachten over de studie Nederlands op papier. Zie “voor de leerlingen” voor de begeleidende vragen. De vragen kun je delen via Zoom via PowerPoint. Het is van belang dat de leerlingen de tekst meteen inleveren, dus zorg ervoor dat ze dat **in** die les doen. Je kunt bijvoorbeeld Zoom aan laten staan en zeggen dat ze aan de slag moeten. De tekst wordt ingeleverd via Magister: ik zorg ervoor dat er een opdracht wordt aangemaakt waaraan jouw klas gekoppeld is.

Voor de leerlingen:

Je hebt een tijdje geleden een filmpje bekeken van drie studenten die iets vertelden over de universitaire studie Nederlands. In deze opdracht ga je jouw gedachten over de studie Nederlands op papier zetten, waarbij je het filmpje in je achterhoofd houdt. Bedenk daarbij wat je je nog van het filmpje herinnert. Het tekstje dat je schrijft, moet ongeveer 250 woorden bevatten. Beantwoord hierbij in ieder geval de volgende vragen en refereer naar het filmpje dat je hebt gezien:

- Wat denk je dat de studie Nederlands op de universiteit inhoudt?
- Welke aspecten uit het schoolvak Nederlands denk je dat er terugkomen in de studie Nederlands?
- Wat voor beroepen kun je uitoefenen als je de studie hebt afgerond?
- Vind je de studie Nederlands nuttig? Leg je antwoord uit.
- Lijkt de studie jou leuk? Leg je antwoord uit.

7.7 Coderingsschema fase 1 – groep 1

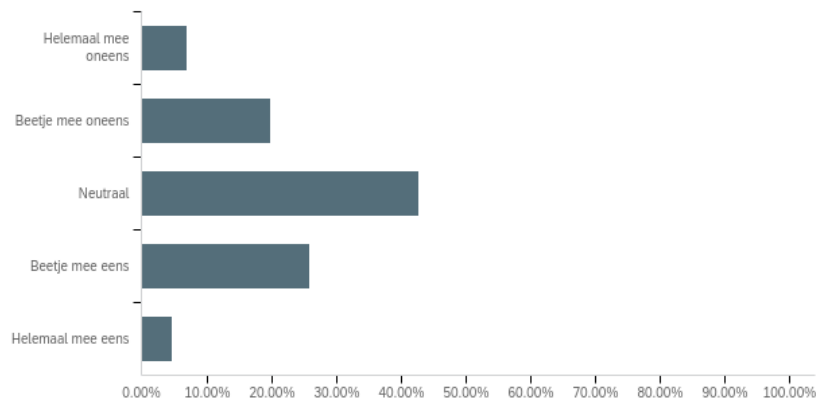
Code	Grounded	Code Groups
● A - Argumentatie	3	Aspecten schoolvak
● A - Grammatica	9	Aspecten schoolvak
● A - Leesvaardigheid	15	Aspecten schoolvak
● A - Literaire deel	32	Aspecten schoolvak
● A - Schrijfvaardigheid	20	Aspecten schoolvak
● A - Spelling	10	Aspecten schoolvak
● A - Spreekvaardigheid	6	Aspecten schoolvak
● A - Verdiepend	17	Aspecten schoolvak
● B - Beperkte beroepskeuze	10	Beroepen
● B - Dichter	5	Beroepen
● B - Docent	59	Beroepen
● B - Geen idee	2	Beroepen
● B - Journalist	35	Beroepen
● B - Politicus	6	Beroepen
● B - Programmamaker	6	Beroepen
● B - Schrijver	32	Beroepen
● B - Veel verschillende beroepen	17	Beroepen
● B - Vertaler	6	Beroepen
● I - Boeken lezen	26	Inhoud studie
● I - Cultuur	17	Inhoud studie
● I - Geen idee	13	Inhoud studie
● I - Geschiedenis	38	Inhoud studie
● I - Grammatica	18	Inhoud studie
● I - Literatuur	44	Inhoud studie
● I - Spelling	22	Inhoud studie
● I - Teksten schrijven	24	Inhoud studie
● I - Zelfde als schoolvak	0	Inhoud studie
● N - Dagelijks leven	12	Nut studie
● N - Niet nuttig	16	Nut studie
● N - Onderwijs	11	Nut studie
● N - Taal belangrijk	23	Nut studie
● N - Wel nuttig	41	Nut studie
● W - Andere interesses	44	Waardering studie
● W - Andere mensen leuk	10	Waardering studie
● W - Boeken voor plezier	5	Waardering studie
● W - Je kunt het al	8	Waardering studie
● W - Moeilijk	4	Waardering studie
● W - Niet leuk	52	Waardering studie
● W - Wel leuk	9	Waardering studie

7.8 Coderingsschema fase 1 – groep 2

Code	Grounded	Code Groups
● P - Wel leuk	21	Perceptie schoolvak
● P - Weinig inspanning	4	Perceptie schoolvak
● P - Taal belangrijk	4	Perceptie schoolvak
● P - Saai	12	Perceptie schoolvak
● P - Niet leuk	25	Perceptie schoolvak
● P - Neutraal	17	Perceptie schoolvak
● P - Ligt aan onderwerp	7	Perceptie schoolvak
● P - Lezen	2	Perceptie schoolvak
● N - Wel nuttig	47	Nut schoolvak
● N - Taal belangrijk	43	Nut schoolvak
● N - Niet nuttig	10	Nut schoolvak
● N - Je kunt het al	2	Nut schoolvak
● N - Geschiedenis	9	Nut schoolvak
● N - Andere vakken	22	Nut schoolvak
● M - Verplichte boeken	16	Minst leuke aspect
● M - Spreekvaardigheid	3	Minst leuke aspect
● M - Spelling	3	Minst leuke aspect
● M - Schrijfvaardigheid	17	Minst leuke aspect
● M - Literatuur	20	Minst leuke aspect
● M - Leesvaardigheid	7	Minst leuke aspect
● M - Kost tijd	15	Minst leuke aspect
● M - Grammatica	3	Minst leuke aspect
● M - Geen afwisseling	11	Minst leuke aspect
● M - Argumentatie	0	Minst leuke aspect
● L1 - Afwisseling	5	Leukste aspect
● L - Spreekvaardigheid	2	Leukste aspect
● L - Schrijfvaardigheid	17	Leukste aspect
● L - Literatuur	14	Leukste aspect
● L - Lezen	15	Leukste aspect
● L - Leesvaardigheid	5	Leukste aspect
● L - Grammatica	3	Leukste aspect
● L - Fijne docenten	3	Leukste aspect
● L - Creativiteit	19	Leukste aspect
● L - Argumentatie	5	Leukste aspect
● L - Afwisseling	9	Leukste aspect
● L - Actualiteit	3	Leukste aspect
● G1 - Moeilijk	3	Moeilijkheidsgraad
● G - Schrijven	12	Moeilijkheidsgraad
● G - Neutraal	19	Moeilijkheidsgraad
● G - Moeilijk	21	Moeilijkheidsgraad
● G - Makkelijk	20	Moeilijkheidsgraad
● G - Ligt aan onderwerp	10	Moeilijkheidsgraad
● G - Hoge cijfers	3	Moeilijkheidsgraad

7.9 Resultaten vragenlijst fase 2

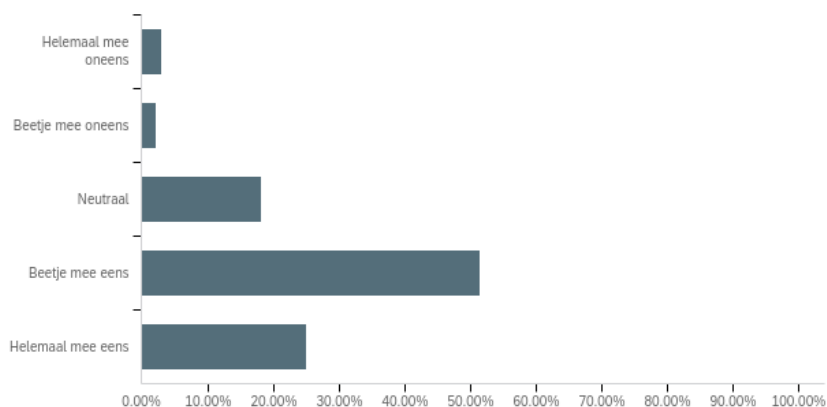
Q1 - Ik vond het filmpje enthousiasmerend.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het filmpje enthousiasmerend.	1.00	5.00	3.02	0.96	0.92	131

#	Ik vond het filmpje enthousiasmerend.	Gemiddelde
1	Ik vond het filmpje enthousiasmerend.	3.02

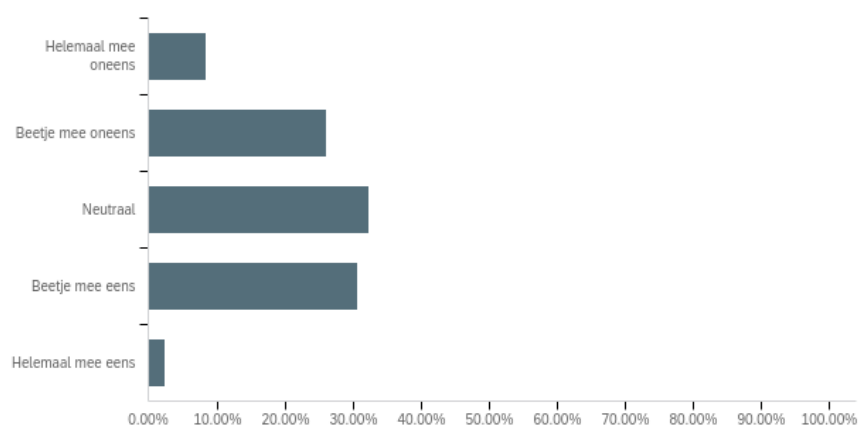
Q2 - Ik vond het filmpje informatief.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het filmpje informatief.	1.00	5.00	3.93	0.89	0.79	132

#	Ik vond het filmpje informatief.	Procent
1	Helemaal mee oneens	3.03%
2	Beetje mee oneens	2.27%
3	Neutraal	18.18%
4	Beetje mee eens	51.52%
5	Helemaal mee eens	25.00%
	Totaal	132

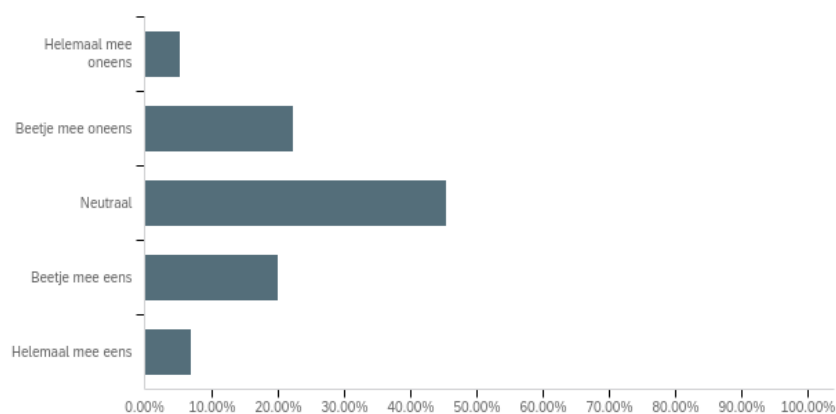
Q3 - Ik vond het filmpje interessant.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het filmpje interessant.	1.00	5.00	2.92	1.00	0.99	130

#	Ik vond het filmpje interessant.	Procent
1	Helemaal mee oneens	8.46%
2	Beetje mee oneens	26.15%
3	Neutraal	32.31%
4	Beetje mee eens	30.77%
5	Helemaal mee eens	2.31%
	Totaal	130

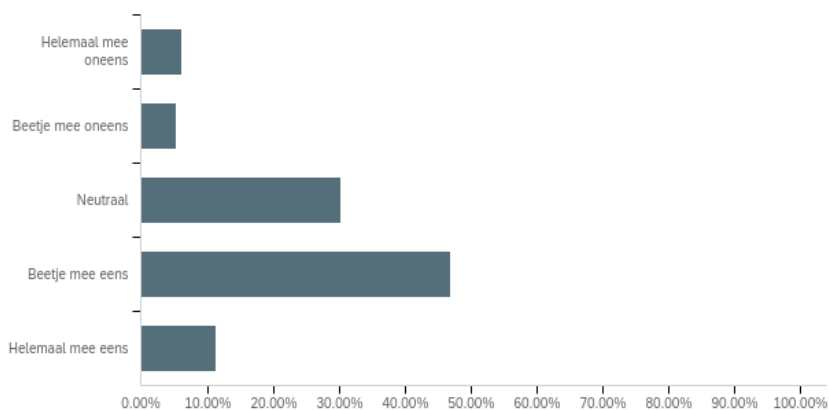
Q4 - Ik vond het filmpje plezierig.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het filmpje plezierig.	1.00	5.00	3.01	0.96	0.92	130

#	Ik vond het filmpje plezierig.	Procent
1	Helemaal mee oneens	5.38%
2	Beetje mee oneens	22.31%
3	Neutraal	45.38%
4	Beetje mee eens	20.00%
5	Helemaal mee eens	6.92%
	Totaal	130

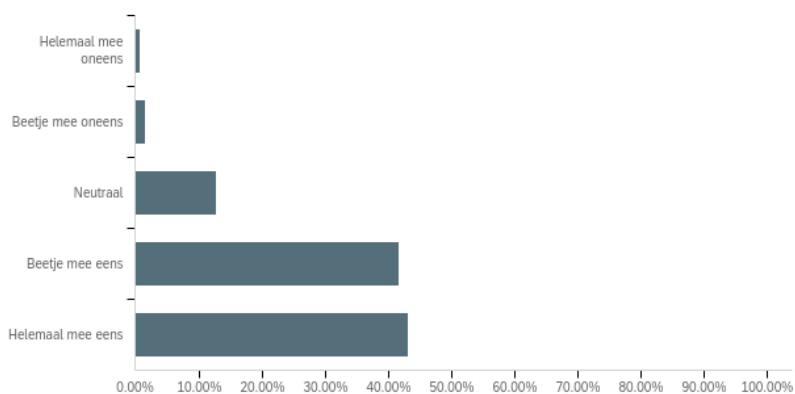
Q5 - Ik vond het filmpje nuttig.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het filmpje nuttig.	1.00	5.00	3.52	0.97	0.95	132

#	Ik vond het filmpje nuttig.	Procent
1	Helemaal mee oneens	6.06%
2	Beetje mee oneens	5.30%
3	Neutraal	30.30%
4	Beetje mee eens	46.97%
5	Helemaal mee eens	11.36%
	Totaal	132

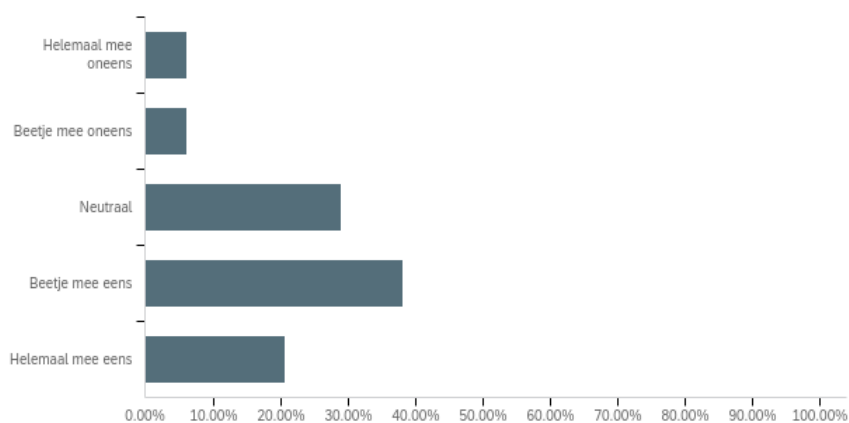
Q6 - Ik vond de studenten sympathiek.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond de studenten sympathiek.	1.00	5.00	4.25	0.79	0.63	132

#	Ik vond de studenten sympathiek.	Procent
1	Helemaal mee oneens	0.76%
2	Beetje mee oneens	1.52%
3	Neutraal	12.88%
4	Beetje mee eens	41.67%
5	Helemaal mee eens	43.18%
	Totaal	132

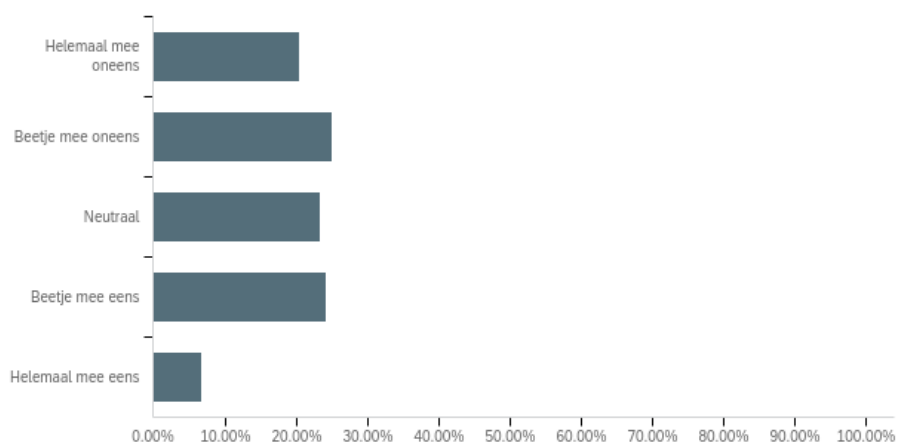
Q7 - Ik vond het leuk dat de studenten een boek aanprezen.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Ik vond het leuk dat de studenten een boek aanprezen.	1.00	5.00	3.61	1.07	1.14	131

#	Ik vond het leuk dat de studenten een boek aanprezen.	Procent
1	Helemaal mee oneens	6.11%
2	Beetje mee oneens	6.11%
3	Neutraal	29.01%
4	Beetje mee eens	38.17%
5	Helemaal mee eens	20.61%
	Totaal	131

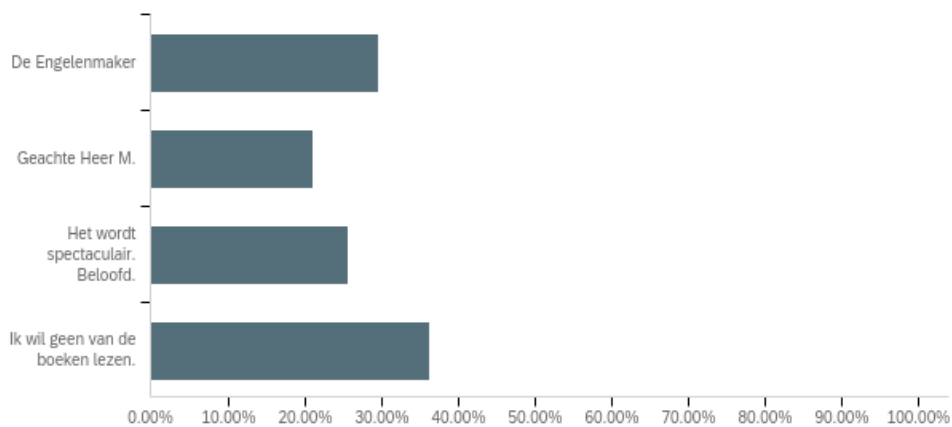
Q8 - Op basis van dit filmpje zou ik een van de boeken willen lezen.

#	Field	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std afwijking	Variantie	Aantal
1	Op basis van dit filmpje zou ik een van de boeken willen lezen.	1.00	5.00	2.72	1.23	1.50	132

#	Op basis van dit filmpje zou ik een van de boeken willen lezen.	Procent
1	Helemaal mee oneens	20.45%
2	Beetje mee oneens	25.00%
3	Neutraal	23.48%
4	Beetje mee eens	24.24%
5	Helemaal mee eens	6.82%
	Totaal	132

Q9 - Welk boek zou je willen lezen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

#	Welk boek zou je willen lezen? (Meerdere antwoorden mogelijk)	Procent
4	De Engelenmaker	26.17%
5	Geachte Heer M.	18.79%
6	Het wordt spectaculair. Beloofd.	22.82%
7	Ik wil geen van de boeken lezen.	32.21%
	Totaal	149

7.10 Coderingsschema fase 3 – groep 1

	Code	Grounded	Code Groups
●	1 - Meer informatie	14	Veranderde perceptie
●	1 - Negatief veranderd	5	Veranderde perceptie
●	1 - Neutraal veranderd	3	Veranderde perceptie
●	1 - Niet veranderd	44	Veranderde perceptie
●	1 - Positief veranderd	9	Veranderde perceptie
●	1 - Wel veranderd	17	Veranderde perceptie
●	2 - Niet nuttig	13	Nut studie
●	2 - Wel nuttig	48	Nut studie
●	3 - Niet leuk	48	Waardering studie
●	3 - Wel leuk	13	Waardering studie

7.11 Coderingsschema fase 3 – groep 2

Code	Grounded	Code Groups
● A - Argumentatie	7	Aspecten schoolvak
● A - Grammatica	11	Aspecten schoolvak
● A - Leesvaardigheid	23	Aspecten schoolvak
● A - Literaire deel	41	Aspecten schoolvak
● A - Schrijfvaardigheid	19	Aspecten schoolvak
● A - Spelling	9	Aspecten schoolvak
● A - Spreekvaardigheid	8	Aspecten schoolvak
● A - Verdiepend	22	Aspecten schoolvak
● B - Beperkte beroepskeuze	8	Beroepen
● B - Dichter	0	Beroepen
● B - Docent	58	Beroepen
● B - Geen idee	8	Beroepen
● B - Journalist	44	Beroepen
● B - Politicus	7	Beroepen
● B - Programmamaker	7	Beroepen
● B - Schrijver	35	Beroepen
● B - Veel verschillende beroepen	26	Beroepen
● B - Vertaler	14	Beroepen
○ I - Beter beeld door filmpje	19	
● I - Boeken lezen	29	Inhoud studie
● I - Cultuur	13	Inhoud studie
● I - Geen idee	3	Inhoud studie
● I - Geschiedenis	25	Inhoud studie
● I - Grammatica	3	Inhoud studie
● I - Literatuur	48	Inhoud studie
● I - Spelling	1	Inhoud studie
● I - Taalbeheersing	26	Inhoud studie
● I - Taalkunde	39	Inhoud studie
● I - Teksten schrijven	9	Inhoud studie
● I - Zelfde als schoolvak	0	Inhoud studie
● N - Dagelijks leven	21	Nut studie
● N - Niet nuttig	7	Nut studie
● N - Onderwijs	19	Nut studie
● N - Taal belangrijk	42	Nut studie
● N - Wel nuttig	56	Nut studie
● W - Andere interesses	27	Waardering studie
● W - Andere mensen leuk	10	Waardering studie
● W - Boeken voor plezier	2	Waardering studie
● W - Je kunt het al	3	Waardering studie
● W - Moeilijk	6	Waardering studie
● W - Niet leuk	49	Waardering studie
● W - Wel leuk	14	Waardering studie